

Laiškai lietuviams

BALANDIS/APRIL 2000

ŽIBURIAI LITURGIJOJE	109	Algirdas Paliokas SJ
KOMUNIZMO LIEKANOS	113	Vidas Kondratas
ĮPROČIAI	115	Antanas Marčiulaitis
KANČIOS PASLAPTIS IR VILTIS	118	Rytis Gurkšnys SJ
GARSTYČIOS GRŪDELIO TIKĖJIMO!	124	Algirdas Paliokas SJ
KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS	128	Pranas Pučiliauskas
ŠVENTŲJŲ ASMENYBĖS	131	Ignas Naujokas
TARP LIURDO IR FATIMOS	134	Aldona Kamantiienė
KNYGOS	137	Red.
KALBA	138	Red.
TĖVYNĖJE	140	Laima Krivickienė
ŠYPSULIAI	143	Red.
TRUMPAI	144	Juoz. M.

Šį numerį iliustruotas dail. Antaano Kmieliausko kūriniai nuotraukomis iš Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčios ir Jėzuitų gimnazijos.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės– Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas–Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636–1098.

Žiburiai liturgijoje

Algirdas Paliokas SJ

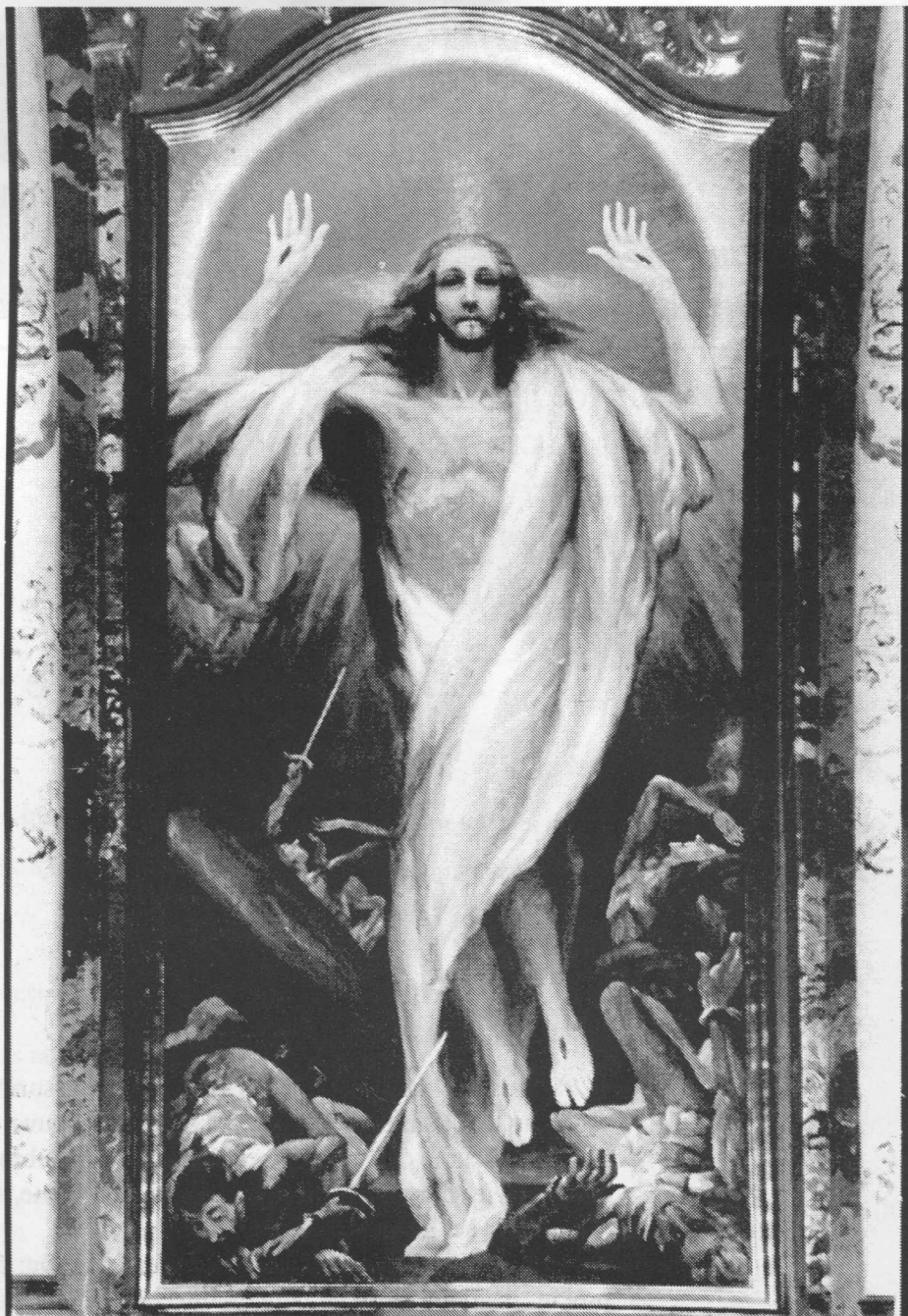

Istorija

Senosiose kultūrose ir religijose šviesa surišama su regėjimu ir pažinimu. Todėl šviesa paprastai buvo laikoma kaip dieviškumo dalis ar savybė. Tuo pačiu šviesa buvo laikoma sąryšyje su gyvybę teikiančia priežastimi, laime, sveikata, žiniomis ir net grožiu.

Šviesų naudojimas liturgijoje kyla iš 4 šaltinių: žydų pa-pročių, pagonių religinių ceremonijų, pagonių šventinių pa-pročių ir krikščionių liturgijos.

Senajame Testamente, Išėjimo ir Samuelio knygose nuro-dyta, jog septynžvakė, padaryta iš gryo aukso, turi visą laiką būti šventykloje ir turi dieną naktį degti visos 7 žvakės, sim-bolizuojančias 7 pasaulio kūrimo dienas. Prie pranašų kapų

Kristaus prisikėlimas.
Vilnius, Šv. Kazimiero bažnyčia.

Dail. A. Kmieliauskas

buvo įprasta palaikyti amžiną ugnį. Švenčių metu vartodavo fakelus, aliejinius žiburius. Ypač daug jų uždegdavo Padangčių, Hanukkah ir kitų švenčių metu.

Pagonių tautose lempos ir žvakės buvo vartojamos tiek religiniais, tiek pasaulietiskais tikslais. Buvo įprasta šventovėse laikyti degančius žiburius. Stabus bei imperatorių statulas pagerbdavo taip pat žiburiais. Švenčių metu žmonės uždegdavo žiburius ir prie savo namų pagrindinio įėjimo. Neužmiršdavo ir savo mirusiųjų. Žiburiai degdavo dėl dviejų priežasčių: pagerbiant mirusįjį ir jam pašviečiant pomirtinėse tamsybėse. Valdovų rūmuose įvairių švenčių metu buvo vartojami fakelai, lempos, žvakės.

Krikščioniška šviesų simbolika apima žymiai plačiau ir giliau, nueidama net į abstrakcijas. Čia šviesa – tai džiaugsmas, optimizmas, gerumas, tyrumas, grožis, šventiškumas, verumas, gyvybė ir pan. Tuo tarpu kaip tamsa simbolizuoja priešingus dalykus: visa, kas bloga.

Krikščionybėje einama dar toliau, ir šviesa asocijuojama su Dievu, nes Šv. Raštas Dievą aptaria kaip šviesą. Iš daugelio tokių palyginimų prisiminkime bent viena: "Dievas yra šviesa ir jame nėra jokios tamsybės" (Jn 1,5).

Liturginis vartojimas

Vienuolynuose. Jau kiek šimtmečių kai vyrų ir moterų vienuolynuose, kur kartu kalbamos liturginės valandos, kiekvienos liturginės valandos pradžioje, kai giedamas ar kalbamas himnas, uždegama bent viena žvakė, simbolizuojanti Kristaus mokslo šviesą.

Kalėdų liturgija koncentruojasi į ateinančią dievišką šviesą, mūsų pasaulį. Ji šviečia ir naikina visas tamsybes. Visa visata iš nebūties tamsos Tėvo valios aktu buvo pašaukta į buvimą, į šviesą. Kalėdose Kristus iš įsčių tamsos išsina į mūsų žemės šviesą, pats būdamas šviesa žmonėms apšviesti.

Kristaus paaukojimo diena (vasario 2 d.) įvyksta užbaiga su Kalėdomis prasidėjusios šviesos temos žvakių šventinimu ir procesija

su degančiomis žvakėmis. Šventės liturgijoje kartojami senojo Simeono žodžiai: "Šviesą visiems žmonėms apšviesti ir išrinktosios tautos garbę" (Lk 2,32).

Velykų laikas primiausia išraiškingai iškelia aikštėn pergalę prieš nuodėmės tamsą šviesos pasauliui dėka, kuri yra Kristus. Gavėnios Mišių šiokiadienių Evangelijos rodo, kaip žmonių nuodėmių tamsa kaskart vis arčiau ir arčiau puola Kristų, norėdamos Jo šviesą užgniaužti ir net nužudyti Jį, kad nebūtų Jo šviesos pasaulyje. Tai vyksta Didįjį Penktadienį, o Kristus po mirties patenka į kapo tamsą. Bet neilgam. Po prisikėlimo Jis nebeprieinamas jokioms tamsos jėgoms.

Velykų vigilijoje, Didžiojo Šeštadienio liturgijoje, matome, kaip visiškoje tamsoje, senovišku būdu su titnagu įskeliama nauja ugnis, įkuriamas naujas laužas, nuo kurio uždegama velykinė žvakė. Bažnyčios gale kunigas užgieda: "Kristus mums šviečia!" Nuo velykinės žvakės savo žvakutes užsidega kiti kunigai, diaconai, patarnautojai, žodžiu, artimiausia aplinka. Bažnyčios viduryje po to paties užgiedojimo, turintys velykinės žvakės liepsną, ją paskleidžia į aplinką. Prie altoriaus užgiedama trečią kartą ir uždegamos visos bažnyčios šviesos.

Kiek čia nuostabios simbolikos! Nuo velykinės žvakės (Kristaus simbolio) plinta šviesa į visas puses. Kur praėjo velykinė žvakė, ten neliuko tamsos. Ji tartum išsibarstė į daleles, kurios toliau gyvos, toliau dega kiekvieno žmogaus delse. Ši šviesa padeda ir sau, ir kitiems kelią nušviesti. Ši šviesa gali dalytis tiek kartų, kiek žmonių panorės ją priimti. Ji stebuklinga, nes ji Kristaus šviesa. Visa bažnyčia – tai banguojanti šviesų jūra. Kiek žmonių, tiek žiburių, tiek vynmedžio šakelių, tiek Kristaus gyvos šviesos žiburėlių. Pagundų ar gyvenimo audrų užgesintais žiburiais pasirūpina arčiausiai stovintys, kartu gyvenimo kelią keliaujantys. Taip visi, susijungę Kristuje, keliauja į didžiąją amžinąją šviesą.

Dar ryškiau šviesos ir žvakių simbolika matyti praėjusių šimtmečių ceremonijose, kada suaugusieji buvo krikštijami kaip tik Velykų vigilijoje. Iki krikšto jie buvo vadinami lot. žodžiu *illuminandi*, t.y. tie, kurie bus apšviesti. Po krikšto *illuminati*, t.y. apšviestieji.

Mūsų laikais krikšto metu įteikiama nuo velykinės žvakės uždegta žvakutė, kunigui tariant šiuos žodžius: “Priimk šia degančią žvakę ir rūpestingai saugok krikšto malonę”.

Velykų vigilijos metu, prieš krikšto pažadų atnaujinimą, lyg pakartotinai krikštijantis, vėl nuo Velykų žvakės tikintieji užsidega savo žvakutes, tuo parodydami, jog jie priima Kristaus šviesą.

O kad žiūrėdami į plevenančią žvakutės liepsną mes prisimintume, ką ji reiškia ir ką ji mums sako!

Asmenims pagerbti. Iki 7-ojo šimtmečio liturginėje procesijoje į bažnyčią prieš popiežių buvo einama su fakalais ir žvakėmis. Kai kurie vyskupai darė taip pat. Atėjus į bažnyčią, viskas buvo sustatoma apie altorių ir tarnavo anuometinių tamsių bažnyčių apšvietimui. Minėti hierarchai taip buvo atžymimi, kaip Dievo Žodžio (šviesos) skleidėjai.

Mirusiųjų pagerbinas. Šermenyse, kapavietėse vartojamos žvakės ar kiti žiburiai, nes mirusiojo kūnas buvo Švč. Trejybės buveinė, t.y. buveinė šviesos, kuri yra Dievas. Žvakių vartojimas akcentuoja kūno šventumą, sielos nemirtingumą ir abiejų išaukštinimą nemirtingumo garbėje. Maldoje už mirusius mes to ir prašome: “... ir amžinoji šviesa tegul jiems šviečia...”

Panašia dvasia, pridėdami savo prašymus ar padėką, mes pagerbiame Švč. M. Marijos bei šventųjų statulas ir paveikslus. Tam irgi vartojame žvakes ar kitokias švieses.

Bažnyčios liturginiai nurodymai. Iki Antrojo Vatikano susirinkimo galiojo griežti nurodymai dėl žvakių skaičiaus įvairių liturginių apeigų metu. Svarbiausia, kad ant altoriaus būtų bent dvi gryno vaško žvakės, kurios visada

turėjo būti uždegamos. Iliustracijai keli momentai: skaitytinėms Mišioms būtinai turėjo būti uždegtos 2 žvakės, šiokiadienių giedotinėms ir votyvinėms sekmadienį – 4, sumai – dar daugiau, paprastai visos didžiojo altoriaus žvakės. Per didžiausias metines šventes buvo uždegamos visos bažnyčios žvakės, įskaitant ir žirandelio žvakes. Išstatant Švč. Sakramentą garbinimui ar laikant Mišias prie išstatyto Švč. Sakramento turėjo degti 6 žvakės.

Tačiau kai kuriuose Lietuvos kaimuose veikė dar ir papildomi įstatymai. Štai ateina kas nors iš šeimos pas kleboną susitarti dėl laidotuvių. Jam ar jai labai norisi atiduoti paskutinę pagarbą, gal padėką, gal net atsiprašymą pareikšti, o gal visai nesąmoningai ir prieš kitus pasirodyti. Padėdamas solidžią sumą prieš kleboną, paprašo, kad būtų uždegtos visos bažnyčios žvakės. Ir dega jos, kaip per Kalėdas ar Velykas. Žmonės žinojo visas kainas, pavyzdžiui, kiek reikia duoti, kad katafalkas būtų apstatytas papildomomis žvakėmis, kad vargonininkas apie “peilius” pagiedotų ir t.t. Čia turima galvoje giesmė: “Kai širdį tau skausmas kaip peiliais suspaus”.

Santrauka

Šviesa yra simbolis tiesos, tikėjimo, išminties, dorybių, malonės, dieviško gyvenimo, meilės, karštos maldos, Švenčiausiojo buvimo, apaštališko spinduliavimo, palaiminto Dievo regėjimo ir pan. Vienu ar kitu būdu žvakės šviesa simbolizuoja artimą Kristaus buvimą. Amžinoji lempelė parodo, kur yra Kristus Švenčiausiame Sakramente.

Tikintysis yra maitinamas Bažnyčioje Dievo Žodžiu ir Eucharistija. Dar ne taip seniai, dalijant komunią, prie kunigo būdavo ministrantas su uždegta žvake. Dabar mus maitinantį Dievo Žodį pagerbia ministrantai su žvakėmis atsistoja šalia kunigo, skaitančio Evangeliją.

Kai uždegta žvakė paduodama ką tik pakrikštytam, priėmusiam kunigystės šventimus,

Ryškiausios komunizmo liekanos ir kaip jų atsikratyti

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Vidas Kondratas

Negyvenusiems totalitarinėje sistemoje sunku suprasti, kas tos komunizmo liekanos, iš kur jos atsirado. Mums nuolat buvo tvirtinama, kad mes turime būti amžinai dėkingi už šviesų rytojų, į kurį mes įžengėme, išvadavus iš buržuazijos priespaudos ir mus priėmus į savo respublikų šeimą, kur visi lygūs. Mumis visais rūpinasi partija ir tik jos vadovavimo dėka esame visi aprūpinti darbu, gyvenamuju plotu, nemokamu gydymu ir švietimu. Tačiau mes turime būti budrūs, nes mūsų šalis apsupta priešų, norinčių mus sunaikinti. Kapitalistai turi daug agentų mūsų šalyje, kuriuos lengva atpažinti: jie nepritaria partijos politikai, jie galvoja kitaip, negu visi, vadovaujami partijos, jie deklaruoja laisvės idėją. O juos atpažinus, būtina pranešti kam reikia, kad nebūtų kenkiama socialistinei valstybei. Dievo ir dvasios nėra, nes viską sukuria tik žmonės, vadovaujami mūsų išmintingosios partijos. Ryškiausiomis komunizmo liekanomis laikyčiau:

1. Materialinių dalykų viršenybę virš dvasinių.
2. Nepasitikėjimą savo jėgomis.
3. Nepakantumas kitaip mąstančiam.
4. Ieškojimas priešų arba kaltininkų.

padariusiam, –iai vienuolyne įžadus, o mūsų laikais ir po susitaikinimo sakramento, tai rodo, jog Kristus yra čia, kad Jis save atidavė jiems specialiu būdu. Be to, tai žymi, jog jie yra šviesoje, kuri yra Kristus, kad jie yra pašaukti skleisti Kristaus šviesą pasauliui. Taip, visi pakrikštytieji. Taigi ir mes.

Visas pasaulis judėjo pirmyn, o sąjunga išsisėmė. Nors ir buvo geležinė uždanga, bet žinutės iš kito pasaulio pasiekdavo. Jos žadino mąstymą ir norą žinoti tiesą. Budo žmonių dvasia, kuri iškėlė asmenybes, pradėjusias persitvarkymą. Buvo truputį atleistos ideologinės vadžios, kuo ir pasinaudojome. Mūsų dvasia ėmė atgimti; mes troškome laisvės ir tiesos. Tautos dvasia išugdė žymiausias intelektualines asmenybes, pradėjusias veikti ir žadinti kitus. Dvasia stiprėjo, augo, tapo neįveikiama jėga, pajėgiančia kovoti su kliūtimis, nebijančia represijų.

Manau, išsilaisvinom ne atskirų asmenybių sugebėjimais (jų nuopelnų nenoriu paneigti), bet todėl, kad mūsų dvasia buvo stipresnė. Aki-vaizdas pavyzdys – kaimyninė Suomija. Nors kariniu atžvilgiu jie buvo silpnesni už Rusiją, bet 1939 m. atsilaikė prieš ją ir po antrojo pasaulinio karo išlaikė nepriklausomybę ir be NATO gyvavo TSRS pašonėje.

Išsikovoję nepriklausomybę, mes pirmyn nedaug pažengėme, nes nepuoselėjom ir nepanaudojom dvasios jėgos ateities kūrimui. Su ja galėjome daryti stebuklus, tačiau vietoj to prsidėjo esamo valstybės turto dalybos ir nuosavybės grąžinimas. Dvasios jėga pradėjo silpti

prasidėjus nesutarimams: pavyzdžiui, kaip įmonė gali reorganizuotis ir gaminti perspektyvią produkciją, jeigu jos darbuotojai galvoja, kaip įsigyti didesnę įmonės dalį. O kur dar pavydas, kad tas ar anas turi daugiau. Kyla rietenos, prarandamas laikas ir, žiūrėk, jau bankrotas.

Ne mūsų valia sudarkytas žemės ūkis. Mes atsigręžiam į praeitį, o senų žaizdų draskymas atneša tik dar didesnę skausmą. Žemės reforma atnešė tik pyktį ir nesutarimus: brolis su broliu, kaimynas su kaimynu nepasidalina žemės sklypeliu. Jaunas vyras paveldėjo buvusį giminaičių namą, o jame gyvena 4 šeimos. Naujasis šeimninkas pyksta ant gyventojų, šie ant jo. Jeigu jaunas paveldėtojas savo energiją ir dvasios jėgą panaudotų naujo kūrimui, galėtų padaryti didelių dalykų.

Jeigu mums visiems rūpėtų meilė artimui, nuoširdumas, užuojauta, gerumas – tikrai jau gyventume kitaip.

Sovietmečiu mums buvo įkalta į galvą, jog mes esam mažai verti: neturime tokių gamtos turtų kaip nafta, geležis ir kitos naudingos iškasenos. Dėl šios priežasties negalime sukurti savo sunkiosios pramonės ir būtume tik atsilikusia agrarine šalimi. Nors dauguma išsivysčiusių šalių ir neturi naudingų iškasenų.

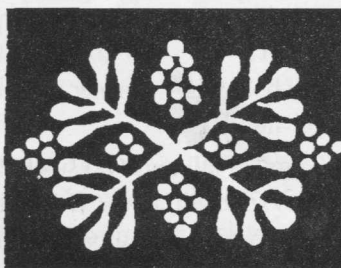
Dabar iš vakarų prašom pagalbos, siekiam įstoti į įvairias tarptautines organizacijas, kad gautume tą pagalbą. Žmonės nepasitiki savimi ir reikalauja, kad valdžia jais pasirūpintų, kaip sovietiniais laikais. Bedarbis ieško darbo, bet darbdavys juo nepasitiki, nes ir pats darbdavys savimi nepasitiki. Atsakymas labai paprastas – Dievas mums davė pasirinkimo laisvę. Reikia

atmesti baimę, nepasitikėjimą, neapykantą, godumą ir pavydą. Reikia tikėti amžinosiomis tiesomis, kurios niekada nesikeičia, ir tikėti dvasios kuriančia galia, kuriai nėra nieko neįmanoma.

Komunistų partijos vadovavimas buvo klystantis. Ji vienintelė turėjo tiesos monopolį, net laikraščio oficiozas vadinosi *Tiesa*. Cenzūra tikrindavo kiekvieną žodį. Jei turėdavai kitą nuomonę, kuri prieštaraudavo oficialiajai, galėjai pakliūti į lagerį. Padarius klaidą ar nesugebėjus ko nors gerai atlikti, būdavo ieškoma priešo pinklių, o kaltininkais tapdavo kapitalistai ir jų agentai. Nuolat vyko kenkėjų medžioklės.

Sąjūdžio laikais buvo pripažįstama, kad yra ne tik juoda ir balta, bet ir kitos spalvos bei atspalviai. Bet dabar, deja, atskirų grupių noras yra vėl visus suvienodinti, kad būtų lengviau valdyti. Reikia suprasti, kad kiekvienas esam unikalus ir nepakartojamas, kiekvienas mąsto savaip, kaip sutvėrė Dievas. Jeigu tavo mąstymas ir elgesys neprieštarauja Dievo ir žmonių įstatymams, tai nieko čia smerktino nėra.

Iki šių dienų išliko ieškojimas kaltės. Deja, neteko girdėti, kad vyriausybė prisipažintų suklydusi ir viešai atsiprašytų. Kalti visuomet atrandami: ankstesnės vyriausybės, kontrabandininkai, verslininkai, vengiantys mokėti mokesčius. Panašiai elgiasi ir žmonės, kaltinantys supančią aplinką, tik ne save. O reikia tik prisipažinti sau klydus, mokytis iš klaidų, kad ateityje nedaryti tokių pačių arba panašių. Lengviausia – apkaltinti kitus.

ĮPROČIAI

Antanas Marčiulaitis

Vargu ar rastume žmogų, ypač suaugusį, neturintį kokių nors įpročių. Tad ir pakalbėkime apie juos, kad geriau pažintume ir savuosius įpročius.

Kiekvienas įprotis yra ilgalaikės žmogaus veiklos rezultatas. Ir tasai rezultatas paprastai atliepia grįžtamuoju ryšiu: skatina užsiimti kokia nors veikla. Daugelis įpročių taip įsitvirtina žmogaus elgsenoje ir veikloje, jog atrodo, lyg jie būtų įgimti. O iš tikrųjų įpročiai atsiranda, išryškėja ir įgauna pastovų turinį, nuolat ką nors kartojant.

Kai kas painioja įpročio ir įgūdžio sąvokas. Įgūdžiai formuojasi sąmoningai, valingai ir tiksliai, greitinant (automatizuojant) bei tobulinant kokį nors darbą, ypač susijusį su sudėtinga technika, kai reikia greitai ir tiksliai atlikti iš eilės kelias operacijas. O įprotis – tai polinkis dažnai kartoti kokį nors veiksmą; iš kitos pusės, tai veiksmas, įsitvirtinęs žmogaus elgesyje ir tapęs jo reikme.

Įpročių yra didžiulė įvairovė. Juos galima skirstyti į tris kategorijas: teigiamus, neigiamus ir neutralius. Teigiami, arba naudingi, įpročiai puošia žmogaus veiklą, ją įteisina ir įprasmina. Teigiamiems įpročiams susidaryti reikalingos pastangos, būtinas ypatingas dėmesingumas ir siekimas kuo greičiau bei tobuliau atlikti tam tikrų veiksmų (operacijų) ciklą, ypač jei jis susijęs su automatika. Tačiau nemažai yra ir tokių teigiamų įpročių, kuriuos kartojame kiekvieną dieną ir net tuo pačiu laiku. Šitokie įpročiai yra daugiau buitinio pobūdžio ir jie turi dvejopą išraišką: higieninę ir dorovinę. Higieniniai įpročiai: rytais mankštintis, praustis, vakarais valyti dantis, nusiplauti kojas ir t.t. Doroviniai įpročiai: nustatytu laiku (rytais ir

vakarais) pasimelsti, sveikintis, dėkoti, atsiprašyti, užleisti vietą autobuse senukams, invalidams, visada sakyti tik tiesą, nors ir kaip būtų sunku...

Yra žmonių, mėgstančių niūniuoti, ypač atliekant ilgai trunkantį, bet ypatingų pastangų nereikalaujantį darbą. Atsimenu, mano motina verpdama, ausdama ar virtuvėje trūsdamasi niūniuodavo dainų ar giesmių melodijas, kad darbas nepabostų ir monotonija nevargintų. Šitokių įprotį galėtume vadinti neutraliu.

Plačiau panagrinėkime tik neigiamus, arba žalingus, įpročius. Jie daugiausiai pridaro nemalonumų ir pačiam individui, juos dažnai kartojančiam, ir kitiems žmonėms. Daugelis neigiamų įpročių pakerta žmogaus moralę, palaužia sveikatą, sukelia disharmoniją tarpusavio santykiuose, griaua šeimų, aplinkinių žmonių ir netgi valstybės gyvenimo pamatus. Žalingi įpročiai įsišaknija greitai, bet juos pašalinti dažnai būna labai sunku, o ilgai uždelsus – beveik ir neįmanoma.

Vienas pavojingiausių ir, deja, mūsų labiausiai įsišaknijusių žalingų įpročių yra girtavimas. Girtuoklis alina savo sveikatą, skriaudžia šeimą, psichiškai žaloja savo vaikus. Įvairios nelaimės, traumos, avarijos, savižudybės ir nužudymai, šeimų irimas, gamybos brokai ir t.t. – tai alkoholio padariniai. Trumpalaikis, tačiau visada klastingas malonumas neretai baigiasi tragiškai. Kaip čia galima neprisiminti skaudaus įvykio š.m. Sekminių pavakarėje, kai žuvo šeši jauni vyrai kelyje, netoli mano buto, susidūrus dviem pernelyg greitai lėkusiems automobiliams. Nuo pat ryto šie vyrai šventė Sekminės ne bažnyčioje ir ne savo šeimose, o alaus bare. Mirtis juos užklupo, vos išvažiavusius į

kelią. Kai kas bando aiškinti, kad toks jau likimas ir nesą ko kaltinti. Nesutinku! O kas gi sudarė tokią žiaurią likiminę situaciją, jei ne jie patys?! Juk ir priežodžiai byloja: žmogus yra pats savo likimo kalvis; gelbėkis, tai ir Dievas padės. Gaila žuvusių vyrų, vien per alkoholi netekusių gyvybės.

Jaunas, bet gabus ir kūrybingas darbininkas, daugelio racionalizacinių pasiūlymų autorius, buvo visų mylimas ir gerbiamas. Bet štai darbovietėje įsigalėjo nesveikas įprotis atšvesti gimtadienius, vardadienius, įkurtuves... prie butelio degtinės. Jaunuolis netrukus visiškai pasidavė alkoholio vilionėms ir dėl to buvo pašalintas iš darbo. Staiga krito jo autoritetas, buvę draugai nuo jo nusigrėžė. Likęs be pragyvenimo šaltinio su paliegusia motina, krito į depresiją ir nusprendė nusižudyti. Vakaro sute mosė pasiėmęs virvagalį, patraukė miško link. Kelyje jį sulaikė devynbalsė. Sužavėtas paukštelio ulbavimo, jaunuolis atgavo psichinę pusiausvyrą, susimąstė ir pats sau tarė: "Vien dėl devynbalsės verta gyventi!" Grįžo namo ir tvirtai pareiškė: "Gana bičiuliautis su alkoholiu!"

Toli gražu ne visi girtuokliai stengiasi suminti save į nagą, kaip pasistengė tasai jaunuolis.

Neigiamu poveikiu žmogaus sveikatai panašus į alkoholizmą yra įprotis intensyviai rūkyti. Tabake yra nuodingo produkto nikotino, kenkiančio širdžiai. Rūkaliai ne tik patys nuodijasi, bet ir nuodija savo namiškius, ypač vaikus. Beveik pusė rūkomo tabako dūmų patenka į artimiausią aplinką (pvz., į nevedinamą kambarį) ir jais priverčiami "maitintis" šeimos nariai. Užkietėję rūkaliai, nebranginantys savo sveikatos, turėtų bent kitus gerbti ir jų sveikatą tausoti, rasti nuošalesnę vietą rūkymui. Ne be reikalo daugelyje šalių draudžiama rūkyti viešose vietose: keleiviniame transporte, koncertų, teatrų salėse, darbo kabinetuose, kai kur net ir gatvėse (pvz., Kaune, Laisvės alėjoje).

Atprasti nuo šio žalingo įpročio nėra lengva. Tam reikia nemažų valios pastangų. Rūkaliai dažnai sutinka visą dieną nieko nevalgyti, kad

tik gautų nors kiek užsirūkyti. Net konclagerių kaliniai keisdavo menką savo duonos davinį į tabako žiupsnelį, kad gautų bent kiek apmąšinti nelemtą potraukį. Šitaip jie patys sau dvigubai kenkdavo: netekdavo to, kas palaiko gyvybės likučius, ir dar nuodydavosi nikotinu.

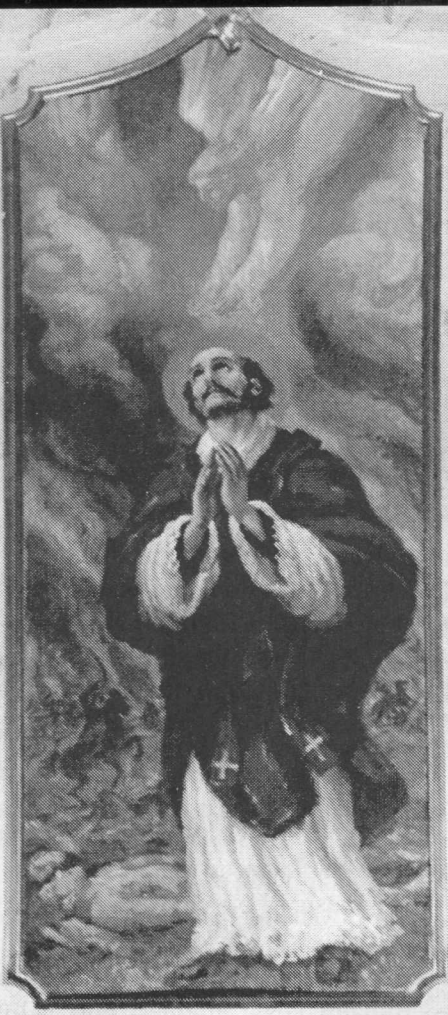
Alkoholikams ir rūkaliams labai praverstų Diogeno patarimas: malonumų, kaip ir druskos, reikia turėti su saiku. O dar labiau tiktų toks pasakymas: alkoholiui ir tabakui – mirties nuosprendį! Jie tik to ir verti, nes patys neretai nustumia žmogų į pirmalaikę mirtį arba ją pagreitina.

Ypač negarbingas įprotis vogti. Pavykus ką nors vertingo nemačiomis pasisavinti, gali atsirasti potraukis dar kartą pabandyti. Prigesinus sąžinę, įprantama vagiliauti, kartais nesant ypatingos reikmės pagerinti savo buitį.

Vieno aukšto valdininko žmona taip įprato vogti iš parduotuvės prekes, kad net prarado valią iš jos išeiti ko nors, kad menko daikčiuko nepasiglemžus. Tie vogti daiktai jai buvo visai nereikalingi, nes šeima gyveno prabangiai. Valdininkui buvo baisi gėda dėl tokio nelemto žmonos įpročio. Mėnesio gale jis nueidavo į parduotuvę savininko atsiprašyti ir už žmonos padarytą skriaudą atsilyginti.

Įprotis vogti ypač išplito sovietmečiu, kada viskas tapo valstybės nuosavybe. Šis įprotis, jau tapęs sunkia moraline liga, persiduoda iš kartos į kartą. Lietuvoje kiekvieną dieną jau ne dešimtimis, o šimtais ir net tūkstančiais galima priskaičiuoti vagysčių. Nereti atvejai, kai apvagiama iš užsienio atvykę turistai ir šiaip svečiai. Galima suprasti, kokią Lietuvos įvaizdį jie išsiveja.

Slogų įspūdį daro žmogaus įprotis keikti. Atrodo, kalba ramiai, be emocinės įtampos, o vis tiek ima ir įterpia keiksmazodžių. Pastaruoju metu lyg kokia epidemija paplito įprotis šiuokšlinti gimtąją šnekamąją kalbą rusiškais keiksmazodžiais. Keikia nesivarždami tėvai, neatsilieka ir jų vaikai, net mažyliai dar neišsivysčiusiais kalbos padargais švebeldžiuoja keiks-

Šv. Adriejus. Bobola

mažodžius. Ar kalba buitinėmis temomis, ar kritikuoja valdžią, ar ramių ramiausiai dalijasi įspūdžiais – be rusiškų keiksmažodžių neišsiverčia. Bent jau lietuviškai užsikeiktų (nors irgi nekultūringa ir net nuodėminga). Juk rusiški keiksmažodžiai, kiek žinau, yra vieni iš nepadoriausių, šlykščiausių keiksmų margumyne.

Manau, šią negerovę nesunku būtų išgyvendinti. Tereikia įstatymus leidžiančiai valdžiai (gal užtektų ir rajoninio lygio valdžios) tarti lemiamą žodį “gana keikti!” – ir įprotis keiktis kaip mat būtų išgyvendintas. Ar tik neiškreipėme sąvokų “demokratija”, “liberalizmas”, “laisvė”, kad leidžiame daryti ir sakyti kas ką nori ir kiek nori. Žiniasklaidoje irgi neretai pro šmeižtų, faktų klastočių lavinas prasikiša blevyzgos ir keiksmi.

Įprotis apkalbėti kitus irgi neretas reiškiny, sakyčiau, netgi pirmauja tarp kitų įpročių. Liežuvautojai įpranta taip stropiai “išlukštenti” žmones ir jų buitines plonybes, kad dažnai iš šiaudelio prikrauna didžiulį vežimą. Tada jau į apkalbas, nori ar nenori, įsiskverbia ir šmeižtai. Turbūt neperdėsiu sakdamas, jog apkalbos mūsų kasdieniuose pokalbiuose sudaro iki devyنياتdešimt ar net daugiau procentų. Jei neapkalbėtume kitų, rodos, tuoj pat pritrūktų žodžių pokalbiui. Blogiausia tai, kad, kalbėdami apie kitus, parenkame tik neigiamybes, o teigiamoms charakteristikoms nebelieka vietos.

Galima būtų suminėti ir daugiau neigiamų įpročių, pavyzdžiui, dažnas čepsejimas lūpomis, besaikis ir pernelyg arogantiškas gestikulavimas rankomis kalbant, įprotis savo kalboje dažnai įterpti vis tą patį žodį, netgi neprilimpantį prie konteksto (“reiškia”, “vadinasi”, “taip sakant”, “be jokios abejonės”, “iš tikrųjų”...). Kalboje dažnai įterpiamas žodis darosi įkyrus, menkina kalbėtojo leksikoną ir net erudiciją. Tokius beatodairiškai kaišiojamus “priedus” įprasta vadinti parazitiniais žodžiais.

Šie ir panašūs įpročiai nėra tokie žalingi, kaip anksčiau suminėtieji, nes jie būna daugiau individualaus pobūdžio. Tačiau reiktų ir jų vengti, nes jie žmogaus nepuošia ir nekilnina, atvirkščiai, rodo jų intelektualinį skurdumą.

Kultūringas žmogus visada stengiasi kontroliuoti ir valdyti savo įpročius, teigiamiesiems suteikdamas kuo daugiau skaidrumo, o bloguosius atkakliai šalindamas. Tik šitaip įmanoma išlaikyti dvasinę pusiausvyrą ir įtvirtinti moralės pagrindus. Nuolatinė savikontrolė yra aukštos kultūros laidas: ji padeda įsisąmoninti žalingų įpročių pavojingumą žmogiškajam orumui ir prestižui. Tik atkakli kova su žalingais įpročiais atkelia vartus į dvasinį tobulėjimą. O kad kova būtų sėkminga, reikia tvirtos valios bei ryžto. Valios, ryžto ir nuolatinės savikontrolės sąveika padeda visapusiškai kultūrėti ir tobulėti.

Kančios paslaptis ir viltis

Rytis Gurskšnys SJ

Penkiolikmetis Samuelis buvo partrenktas pravažiuojančio automobilio. Jo tėvai Emilija ir Klemensas – mano artimi draugai. Todėl aš kartu su jais ir dar keletu jų draugų budime ligoninėje. To baisaus laukimo metu pradėdame kalbėtis apie ką tik įvykusią nelaimę. Netrukus pokalbio tema pradeda krypti link Dievo. Emilija ir Klemensas sutaria, kad tokia buvo Dievo valia.

– Nieko nepadarysi, – liūdnai taria Klemensas. Mes turime priimti tai kaip Dievo valią.

Kartu su mumis sėdinti Virginija gerbia ir užjaučia Emiliją ir Klemensą, bet negali sutikti su nuomone. Ji prieštarauja Klemensui ir klausia:

– Koks Dievas gali skriausti tokį vaiką, kuris nieko blogo nėra padaręs?

Vincas irgi supranta tėvų skausmą šią valandą ir, stengdamasis nieko neįžeisti, bando atsakyti į iškilusį klausimą:

– Aš manau, kad Dievas neturi nieko bendro su šiuo įvykiu. Blogi dalykai paprasčiausiai įvyksta.

– Tavo tvirtinimas, kad Dievas neturi nieko bendro su tokia didele nelaime, yra panašus į nuomonę, kad Dievo visiškai nėra, – prieštarauja Virginija.

Šioje vietoje pokalbis trumpam nutrūksta. Visi, žinodami, kad aš studijuojau teologiją, atsigręžia į mane. Virginija klausia:

– Kaip tu manai? Ar ši nelaimė buvo Dievo valia, ar ne?..

Šis Virginijos klausimas neduoda ramybės daugeliui filosofų ir teologų jau daugelį šimtmečių. Tai rodo, kad nėra aiškaus atsakymo iki šiandien. Mes negalime tiesiogiai atsakyti į Virginijos klausimą, nes jos klausimas yra apie Dievą, kuris yra mums didžiausia paslaptis. Vie-

nas žymiausių XX amžiaus mąstytojų ir teologų, vokiečių jėzuitas t. Karlas Rahneris, vadiną Dievą “neišvengiama ir žmogaus protu nesuvokiama Paslaptimi”. Tai reiškia, kad mes negalime jos išsamiai paaiškinti ir jos kontroliuoti. Nors tos Paslapties mes negalime aiškiai atskleisti, bet galime ją patirti. Ne tik galime patirti, bet ir neišvengiamai susiduriame su Dievu, esančiu mūsų pasaulyje ir veikiančiu kiekvieno iš mūsų gyvenime.

Visi patiriame daugiau ar mažiau meilės. Nuo pat vaikystės buvome apsupti tėvų meilės, vėliau draugų ir kitų artimų žmonių. Meilę patys daliname ir kitiems.

Bet kita mūsų žmogiškosios patirties pusė kupina meilei radikaliai priešingos kančios ir skausmo. Ši mūsų ribota žmogiškoji patirtis kviečia, rodo mums ir tai, kad turi egzistuoti ir amžina, begalinė meilė bei išsigelbėjimas nuo kančios. Būdami laisvi žmonės, mes galime tikėti tuo, kas amžina ir mūsų protui neaprepiama. Žmogiškoji laisvė ir tikėjimas leidžia mums ištrūkti iš kasdienybės rato ir būti amžinos meilės – Dievo – paliestiems.

Samuelį mylintys ir taip pat kenčiantys tėveliai ir mes bandome atrasti ryšį tarp mus mylinčio ir visagalio Dievo ir šios visiems mums daug skausmo ir kančios atnešusios nelaimės. Aišku, kad mes negalime šios problemos išspręsti tokiu pačiu būdu, kaip mes sprendžiame matematikos uždavinius. Čia mums gali padėti tik tikėjimas.

Meilę ir kančią savo gyvenime patyrę žmonės neišvengiamai susiduria su šio pasaulio ir žmogaus, jo proto ribotumu, kuriame neįmanoma rasti nei begalinės meilės, nei amžinojo išsigelbėjimo nuo kančios. Samuelio tėveliai ir draugai nebeieško kentėjimo priežasties ir atsa-

kymo mūsų laikiname ir ribotame pasaulyje. Jų tikėjimas veda juos į tai, kad turi egzistuoti amžina meilė ir išsigelbėjimas nuo kentėjimo.

Kaip mes galime kalbėti apie Dievą – “be-galinę Paslaptį” – mūsų ribota kalba? Galime, nes mes neturime kitos priemonės, kuria galėtume išreikšti savo religinę patirtį, savo pokalbį su Dievu maldoje. Šventasis Raštas, aprašantis Izraelio tautos Dievo artumo patirtį ir Jėzaus mokinių išgyvenimus, taip pat parašytas ta pačia žmonių kalba.

Kažkas galėtų suabejoti, kad galbūt Izraelio tautos, Jėzaus mokinių, Samuelio tėvų ir mūsų pačių kalba tėra tik paprasčiausia žmogiškoji patirtis. Bet taip negali būti vien dėl to, kad ši izraelitų, Jėzaus mokinių ir mūsų pačių kalba yra apie prisilietimą prie dieviškosios realybės, apie Dievo artumą. Tas kalbėjimas apima Dievo kalbėjimą mums, Jo paties apsišviešinimą mūsų pasaulyje, Jėzaus atėjimą ir pasilikinimą mūsų tarpe.

Todėl, norėdami atsakyti į tą sudėtingą kančios klausimą, turime įsiklausyti į tai, ką Jėzus mums nori pasakyti. Jis kviečia mus prisiminti, ką Dievas dėl mūsų yra padaręs, ką Jis dėl mūsų daro. Jis vis primena mums apie Kristaus kančią ant kryžiaus. Per Jo įsikūnijimą, gyvenimą tarp mūsų, mirtį ir prisikėlimą Dievas labiausiai priartėja prie mūsų pasaulio, mūsų kasdienybės ir kančios. Šventajame Rašte skaitome, kad “Dievas išgirsta vargšo šauksmą ir gelbsti jį”. Taigi Jis priartėja prie kenčiančiųjų, kenčia kartu su jais, savo kūriniais, tam, kad juos išgelbėtų.

Lotynų Amerikos teologas Ignacio Ellacuria Kristaus atėjimą į mūsų tarpą vadina išgelbėjimo istorija, kuri susieja Dievą su žmogumi. Vadinas, ši išgelbėjimo istorija įeina į žmonijos istoriją ir yra žmonijos išgelbėjimo istorija. Ji nėra kažkas neapibrėžto, abstraktaus, tačiau ji turi savo vietą. Ta vieta yra mūsų laikų kenčiantieji arba “nukryžiuotieji” žmonės. Lotynų Amerikos neturtingieji yra vieta, kuri skandalingiausiai, pranašiška ir apokaliptiškai nurodo

į krikščioniškojo Dievo buvimą. Tai yra labiausiai privilegijuota vieta, kur arčiausiai patiriama ir apmaštoma krikščioniškojo gyvenimo esmė.

Jei bandome atsakyti į klausimą apie kančios ir Dievo santykį, tai priartėjame prie Dievo, kalbame apie jį. Neįmanoma kalbėti apie Dievą, nesikalbant su juo, t.y. nesimeldžiant. Tik maldoje galime rasti atsakymus į pačius sudėtingiausius klausimus.

Mes galime sukilti ir maištauti, piktai grumodami kumščiais jei ne tikrajam Dievui tai bent visiems priimtina Dievo idėja. Tai kelias, kuriuo ėjo Ivan Karamazov Dostojevskio *Broliuose Karamazovuose* ir Albertas Kamiu *Sukilėlyje*. Mes taip pat galime stojiškai laikytis, tvirtai sukančiantis dantis, vengdami klausimo “kodėl?” Arba galime kartu su Jobu visiškai pasitikėti Dievu, arba sekti Jėzumi, kuris mums atnešė Gerąją Naujieną, skelbiančią mūsų asmenišką ir visos žmonijos išgelbėjimą nuo blogio per Kristaus kančią ir mirtį.

Net pats Jėzus nepaaiškino kančios. Jis moko mus, kad kančia gali turėti prasmę. Mes galime mokytis iš jos. Dievas, susitinkantis su mumis kančioje, pažįsta ją Jėzuje Kristuje. Dievas, kenčiantis su mumis, yra gailestingumo, atleidumo, užuojautos, amžinojo gyvenimo Dievas. Manau, kad be tikėjimo blogio problema neišsprendžiama. Taip pat ir be tikėjimo Kristumi ir jo išganingu kančios bei mirties vertingumu, blogis ir kančia negali turėti jokios teigiamos prasmės. Tikėjimas, statomas ant Kristaus uolos, stiprinamas Šventosios Dvasios, žvelgia į kryžiumi paženklintą tikrovę, vedančią į prisikėlimą.

Kitas įžymus vokiečių teologas, vienas iš geriausių Karlo Rahnerio studentų, Johann Baptist Metz kalba apie “pavojingus prisiminimus”. Visa žmonija kasdien susiduria su šiais “pavojingais prisiminimais”, tai yra XX amžiaus antisemitizmo tragedija, socialiai neteisingo pasaulio pasidalijimo į turtingus ir skurstančius kraštus tikrovė, paviršutiniškas žmonijos solidarumas ir kt. Visa tai prieštarauja krikščio-

niškojo gyvenimo prasmei, kuri mus kviečia būti Jėzaus mokiniais pasaulyje. Jėzus yra “pavojingiausias prisiminimas”, kartojantis žodžius: “kas arti manęs, tas arti ugnies, o kas toli nuo manęs, tas toli nuo Karalystės”. Šie prisiminimai neleidžia mums užmiršti kenčiančiųjų. Tai taip pat nepaaiškina kančios problemos, bet tai leidžia šį klausimą vėl ir vėl kelti ir nešti jį pas Dievą. Jei mūsų tikėjimas skatina mus melstis su tais ir už tuos, kurie kenčia, tai reiškia, kad mes tampame vilties gynėjai, kurie su kenčiančiaisiais kovojame kartu, teisingo pasaulio vilties vedami. Ši jungtinė viltis krikščionims reiškia “Kristaus sekimą”, kuris kovojo tą pačią kovą visu savo gyvenimu, kančia ir prisikėlimu.

J. B. Metz gimė 1928 m. rugpjūčio 5 d. nedideliame Bavarijos miestelyje. Apie 50 kilometrų nuo to miestelio buvo įkurta slapta nacių koncentracijos stovykla, kurioje buvo kalinami tūkstančiai žydų, pasmerktų mirčiai (ten taip pat buvo nukankintas įžymus vokiečių teologas Dietrich Bonhoeffer). Šešiolikmetis Johann buvo paimtas iš mokyklos suolo tiesiai į antrojo pasaulinio karo frontą. Tuos baisius karo prisiminimus, stipriai pakeitusius jo kaip teologo požiūrį į kupiną kančios ir skausmo pasaulį, jis taip aprašo:

“Antrajam pasauliniam karui artėjant į pabaigą, mane šešiolikmetį paėmė iš mokyklos į armiją. Po trumpų pratybų Würzburg karinėje bazėje kartu su kitais bendraamžiais patekau į vakarų frontą kovoti prieš sparčiai artėjančią amerikiečių kariuomenę. Vieną vakarą mano būrio vadas pasiuntė mane perduoti žinią į batalijono būstinę. Kai kitą rytą pagaliau grįžau į būrį, radau visus savo draugus žuvusius lėktuvų ir tankų atakos metu. Mačiau tik negyvus ir tuščius veidus tų, su kuriais tik vakar dalinomės vaikiška baime ir jaunatvišku juoku. Valandų valandasėjau vienas vėl ir vėl besiveržiančiu begarsiu šauksmu. Šiandien vis dar matau save ten. Už šių prisiminimų liko visos mano vaikystės sudaužytos svajonės. Kas atsitinka tiems kurie kenčia, miršta? Kokią viltį mes patys dar galime turėti?”

Šie klausimai teologui Metz'ui tapo dar aktualesni po baisios žydų naikinimo istorijos, kurią jis vadina “Aušvico iššūkiu”. Vokiečių tautos tylą apie holokausto baisumus dar labiau jį neramino. Jo gimtajame kaime niekas nedrįso kalbėti apie netoliese įsikūrusią koncentracijos stovyklą. Jo motina visada sakydavo, kad jį nieko apie tai nežino. Jo didžiausias mokytojas ir artimas draugas profesorius Karlas Rahneris niekada nediskutavo apie holokaustą savo teologijoje. Aušvico istorija ir vėl kelia klausimą apie nekaltųjų kančią. Ši istorija išreiškia gilų kaltinimą mūsų laikų kultūrai, kuri leido, kad įvyktų tokia baisi katastrofa. Tai kaltinimas ir tradicinei krikščionybei, kuriai neužteko ryžto ir galios, kad sustabdytų tai. Todėl Metz reikalauja, kad mes visada prisimintume tai tam, kad matytume esminius mūsų visuomenės trūkumus.

Johann yra susirūpinęs, kad mūsų kultūra per paskutinius šimtmečius labai pasikeitė. Ji tampa vis labiau privati. Atskyrus valstybę nuo Bažnyčios, politinis ir ekonominis gyvenimas tapo viešu, religinis ir moralinis – privačiu. Todėl pamažu pasikeitė ir žmonių vertybės. Ekonominė pažanga (intensyvus darbas, konkurencija) tapo svarbiau už užuojautą, asmeninė padėtis aukščiau už neturtingųjų reikmes. Mokslu ir technologija paremtam pasauliui nebereikia dieviškosios malonės.

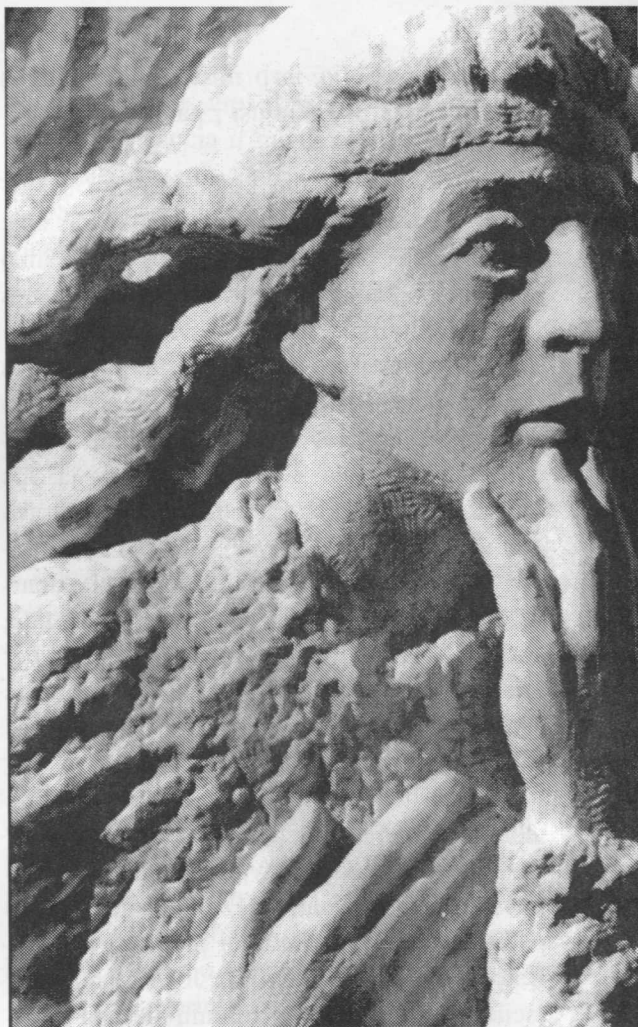
Mes esame labiau susirūpinę savo asmeniniu išganymu ir santykiu su Dievo žodžiu ir negirdime Jo kvietimo keisti visuomenę. Mūsų religinis gyvenimas susirūpinęs asmeniniu pamaldumu, religinis auklėjimas paremtas asmeninių dorybių ugdymu. Krikščioniškos organizacijos susirūpinę atskirais kenčiančiaisiais, bet ignoruoja egzistuojančias neteisingas institucijas, kuriančias neturtą ir kančią. Mes negalime pasiekti tikro solidarumo su neturtingaisiais, ir kenčiančiaisiais, paremdami juos materealiais ir taip pat sutikdami su neteisingomis struktūromis, sukeliančiomis neturtą.

J.B. Metz ragina mus keisti save ir mus su-

pantį pasaulį. Tai reiškia, kad turime keisti savo gyvenimą nuo vartojimo ir viešpatavimo į rūpestį kenčiančiaisiais ir neturtingaisiais, kovojant su neteisingomis struktūromis. Mokslo pažanga, sėkmės siekimas ir kitos konkurencinės vertybės skatina mus valdyti kitus. Tačiau solidarumas ir teisingumas padeda mums suvokti, kad esame lygūs prieš Dievą, ir kad turime keisti pasaulį. Mus supančio pasaulio konkurencinės vertybės, žmogaus sugebėjimas vis labiau kontroliuoti gamtos dėsnius skatina mus viešpatauti ir valdyti kitus. O tai yra giliai įsišakniję mūsų visuomenėje ir stipriai veikia kiekvieną iš mūsų. Taip pat šiuolaikinė mokslinė sąmonė, žadanti dar didesnę žmonijos pažangą, nlinkusi į solidarumą su tais, kurie kenčia. Jei mes užmiršime tamsiąją žmogiškos prigimties pusę ir mūsų istorijos kančios tragediją, tai nebesugebėsime suprasti ir užjausti kitų.

“Pavojingi prisiminimai apie Jėzų” primena mums, kad Kristus patvirtino savo meilę savo kančia, mirtimi ir prisikėlimu. Krikščionybė tai nėra vien tik dogmų rinkinys. Prisimindami Jėzų Kristų, krikščionys gyvena pagal Naująjį Testamentą. Jie taip pat skatina ir solidarumą tarp tikinčiųjų ir kovoja su neteisingumu. Jėzus visada buvo neturtingųjų pusėje, rodydamas jiems savo begalinės meilės galią. Ši Jo pozicija prieštaravo pasaulio tradicinėms vertybėms (turtas buvo Dievo palaiminimas). Dėl savo pasitikėjimo Dievu jis buvo apkaltintas piktžodžiavimu, Erodo pavadintas kvailiu, Piloto nuteistas mirti kaip maištininkas. Tačiau Jėzaus istorija tuo nesibaigė. Ji mums byloja apie Jo prisikėlimą, suteikiantį mums Jo žadėtojo išganyimo viltį.

Prisiminimai apie Jėzų yra pavojingi, nes tai nėra tik nostalgiški prisiminimai apie labai seniai praėjusius įvykius, bet tai yra kvietimas sekti tuo, kuris buvo benamis vadas, kankinamas ir nuteistas kaip maištininkas. Kristaus sekimo kelias yra vienintelis būdas suprasti jį ir jo atneštąją gerąją naujieną, bet taip pat ir kupinas kančios ir persekiojimo. Pats Jėzus tai

Angelas

dažnai kartodavo. Kristaus sekimo pavojingumą patvirtina visa krikščionybės istorija ir krikščionys kovojantys su neteisingumu šiandien. Kristaus sekimas visada prieštarauja konkurenciniam viešpatavimui.

Evangelija kviečia mus atsiversti ir tapti Jėzaus mokiniiais. Tais, kurie pažinę ir pamilę Kristų, platintų Dievo Karalystę žemėje. Mes esame pašaukti būti maldos žmonėmis, gyvenančiais pagal nesavanaudiškos meilės ir aktyvaus gailestingumo dorybes. Tačiau šis evangelinių vertybių kelias neišvengiamai veda mus prie konflikto su konkurencine, sėkmės kultūra. Taigi, kaip J.B. Metz pabrėžia, Jėzaus prisiminimas yra pavojingas, nes “įtampa tarp Kristaus

sekimo ir pasaulio, tarp mistikos ir politikos pasilieka giliai įsišaknijusi į pačią krikščionybės širdį”.

Neseniai ispanų kinematografų sukurtame filme, pavadintame “Viskas apie mano mamą” pavaizduotas vienos mūsų laikų motinos gyvenimas, kupinas skaudžios netekties ir vilties akimirkų. Emanuelės vienintelis šešiolikmetis sūnus prieš jos akis žūsta, partrenktas pravažiuojančio automobilio. Tačiau ji pasirašo dokumentą, kad jos sūnaus širdis būtų persodinta kitam žmogui. Jos vyras palieka ją. Jos sena draugė – prostitutė. Bet Emanuelė savo gerumu ir pasiaukojimu padeda jai pradėti naują gyvenimą. Emanuelė priglaudžia ir kitą draugę, atstumtą tėvų, sergančią AIDS, laukiančią kūdikio, ir ją slaugo. Ji miršta gimdydama, bet kūdikis gimsta sveikas. Visas filmas kupinas įvykių, įrodančių, kad toks nedidelis atstumas tarp kančios ir vilties.

Ir visa tai šiandien ir šalia mūsų, tik mes labai dažnai to nepastebime.

Velykinė paslaptis slypi pačiame krikščioniškojo tikėjimo centre. Jėzus nugalėjo mirtį, peržengdamas ją pakeliui į naują gyvenimą. Kaip tik čia ir yra mūsų viltis. Joks dosnumo ar meilės veiksmas dėl kitų žmonių niekada nenuėjo veltui. Toks meilės gyvenimas visada išlieka ir niekada nepraeina, net su mirtimi. Tuo mes tikime, patirdami velykinę Kristaus paslaptį, pirmųjų krikščionių bendruomenės įvykius ir šiandieninį moterų ir vyrų nesavanaudišką pasiaukojimą dėl kitų, sekant Viešpatį.

Kaip šviesa ir tamsa apibrėžia viena kitą, taip pat ir gyvenimas bei mirtis. Bet nors šios abi tikrovės dalys susiję tarpusavyje, bet “šviesa spindi tamsoje, ir tamsa jos neužgožia” (Jn 1,5). Pagaliau ir gyvenimas nugalės mirtį, nes tokia Dievo valia, “kad kiekvienas, kuris regi Sūnų ir tiki jį, turėtų amžinąjį gyvenimą; todėl aš jį prikelisiu paskutiniąją dieną” (Jn 6,40). Pakeliui link šio pažado mes, kaip ir Jėzus, patirsime tą patį. Jei kančia yra augimo kaina, ar mes dar galime stebėtis, kad mirtis siejasi su artėjančia

Karalyste? Mes prisimename tai, švęsdami Eucharistiją. Kryžius simbolizuoja ne triuškinančią mirtį, bet pergalę, viltį ir gyvenimą.

Tai turėtų būti vienas iš didžiausių mūsų gyvenimo paradoksų. Mes ne tik pripažįstame mirties ir gyvenimo egzistavimą, bet ir švenčiame tai. Šventė tampa prasminga, kai baimė ir meilė, džiaugsmas ir skausmas, ašaros ir juokas suartėja. Šventė – tai gyvenimo vertingumo pajutimas ir priėmimas. Krikščioniškasis šventimas apima ašaras po vestuvių ir džiaugsmą po laidotuvių. Mes negalime supakuoti, nei džiaugsmo nei skausmo į atskirus polietileninius maišelius. Šventimas – tai visos sudėtingos gyvenimo tikrovės priėmimas.

Tačiau mes negalime švęsti Kristaus pergalės vien tik šv. Mišių metu. Mes negalime atskirti Dievo žodžio ir garbinimo nuo kasdieninių rūpesčių, nuo mūsų tikėjimo, vilties ir meilės kitiems. Mes prisimename Jėzaus kančią, mirtį ir prisikėlimą prieš 2000 metų, bet ar prisimename Jėzaus mirtį ir prisikėlimą vakar ir šiandien tarp mūsų?

Ar mes sugebame atpažinti kenčiantį Jėzų daugelio mus supančių žmonių vienišume ir bejėgiškume? Ar mes Jo ieškome tik tarp vargstančiųjų tolimoje Afrikoje ar Pietų Amerikoje? Ar mūsų atsivertimas šv. Mišių metu nėra susietas su mumyse augančiu savanaudiškumu? Ar esame jautrūs ženklams, rodantiems, kad Jėzus yra gyvas mumyse ir aplink mus? Ar mūsų viltis Jėzuje padrąsina mus priimti kartais sunkius, rizikingus, nepopuliarius sprendimus? Ar mūsų velykinė patirtis nelieka tik Šv. Rašte ir už bažnyčios durų?

Akivaizdu, kad Kristaus sekimas gali daug kainuoti. Bet Kristus vaikščiojo ir vaikščioja mūsų seseryse ir broliuose. Šis dalyvavimas Kristaus mirties ir prisikėlimo patirtyje leidžia mums sulaužyti siaurus savimeilės ir saugumo rėmus, atsiveriant kitiems su meile ir pasitikėjimu. Čia atrandame tikrąją laisvę ir savęs įprasminimą. Mus mylėdamas Jėzus parodė kelią, kaip pakeisti mirtį į gyvenimą.

25 metų vyras, miręs badu Bolivijos džiunglėse, kur jis kovojo dėl savo kraštiečių geresnio gyvenimo, žvelgdamas į artėjančią mirtį, atrado naują meilės savo žmonai prasmę ir gilesnį tikėjimą Dievu, negu anksčiau. Jis rašė savo dienoraštyje:

“Mano mielas Viešpatie, šiandien jaučiu, kad dabar tavęs ir tavo artumo man labai reikia. Galbūt dėl artėjančios mirties ar mūsų kovos nesėkmių. Tu žinai, kad aš kasdien stengiausi būti ištikimu tau bet kokių būdu. Dėl to aš ir esu čia. Aš palikau viską, ką turėjau ir atvykau čia. Galbūt šiandien yra mano Didysis Ketvirtadienis, o šiandien – Didysis Penktadienis. Į tavo rankas aš atiduodu viską, nes myliu tave. Skaudžiausia palikti tai, ką aš labiausiai mylėjau – Ceciliją ir šeimą – ir taip pat nepatirti mūsų kovos pergalės.

Jokia mirtis nėra beprasmė, jei gyvenimas buvo kupinas prasmės. Iki pasimatymo, Viešpatie, tavo danguje, kurio mes taip siekiame.

Mano brangioji meile, aš myliu tave. Atiduodu tau viską, ką galiu. Bučiuoju tave ir laikau tave savo glėbyje”.

Kuo artimiau du žmonės bendravo, tuo skausmingesnė ligos kančia ir netekties vienatvė. Jei mano draugė kenčia, tai ir aš kenčiu; jei ji miršta, tai ir dalis manęs irgi miršta. Draugas yra pagal romėnų poetą Horacijų, dimidium animae meae, pusė mano sielos. Mano kenčiantis ar mirštantis draugas nenorėdamas manęs skaudinti, nepasakoja apie savo skausmą. Aš, nenorėdamas sukelti jam daugiau skausmo, nekalbu apie tai, kaip aš jaučiuosi. Mes taip pat nedrįstame vienas kito klausti apie tai. Paliesti kančios, mes dažnai pasidarome pikti. Taigi galime rasti daugybę kliūčių, neleidžiančių mums pasidalinti net su artimiausiais draugais neišvengiama kančia ir mirtimi.

Kaip nuostabu būtų, jei draugai galėtų pasidalinti šiomis akimirkomis taip pat kaip jie dalinosi viskuo anksčiau! Tai galbūt sukels daugiau skausmo, bet tai pašalins vienišumą ir leis jiems vėl būti kartu iki paskutinio momento.

Skausmo ašaros taps džiaugsmo ašaromis dėl to, kad net kančia ir mirtis nesugebėjo išskirti geriausių draugų.

Šv. Ignacas Loyola Dvasinėse Pratybose mums primena, kad tas, kuris nori Jėzų labiau pažinti ir pamilti ir sekti, turi trošksti dalintis ir jo kančia. Bet mes negalime šio troškimo susivienyti su Kristumi pasiekti be Dievo pagalbos. Todėl mes turime melsti šios malonės, kad jaustumė gailestį ir skausmą dėl Jėzaus. Kai kuriems tai giliai patirti pavyksta labai greitai, kiti pasiekia tai tik po daugelio metų. Gavę šią malonę, žmonės patiria, kad šis jų gailestis dėl Jėzaus išsilieja į gailestį dėl visų kenčiančiųjų pasaulyje. Dievas paslaptinai suteikia mums šią gailesčio dėl Jėzaus kentėjimo malonę.

Tie, kurie patyrė gailesčio dėl Jėzaus kančios malonę, pradeda troškinti patirti ir Jėzaus prisikėlimo džiaugsmą. Čia vėl turime melsti malonės tai patirti ne dėl to, kad Dievas tai sulauko, bet dėl to, kad mes priešinamės tam. Tai patvirtina ir Jėzaus mokinių elgesys po jo prisikėlimo. Jie neatpažįsta ar bijo prisikėlusiojo. Pagaliau jie įsitikina, kad tai Jėzus, ir tampa kupini džiaugsmo bei vilties.

Šis mūsų priešinimasis glūdi giliai mums. Mes nenorime pripažinti, kad galime visiškai džiaugtis gyvenimu tik tada, kai priimame mirtį ir visa, kas su tuo susiję. Erik Erikson apibrėžia išmintį kaip “priėmimą gyvenimo – vienintelio kelio, kuris turi būti ir kuris nepripažįsta jokių išimčių”. Tokia išmintis veda į laisvę nuo mirties baimės. Jėzaus išmintis prima tai, kas įvyko kaip vienintelį kelią: “Argi Mesijas neturėjo viso to iškentėti ir ir žengti į savo garbę?!” (Lk 24,26).

Nepaprastai sunku pasiekti šią išmintį. Tam tikrai reikia Dievo malonės. Mes turime melsti šios malonės džiaugtis kartu su Jėzumi. Bet pirmiausiai turime priimti jo žiaurią mirtį. Manau, kad mes taip pat negalime džiaugtis mums brangių mirusių žmonių gyvenimu, jei nepriimame jų kančios ir mirties. Ne tik mirties ir kančios baimė neleidžia mums džiaugtis šiuo

GARSTYČIOS GRŪDELIO TIKĖJIMO!

Algirdas Paliokas SJ

Ko Jėzus neaiškino?

Mes nagrinėjame Kristaus mokslą ir veiklą. Tačiau nebandome įsigilinti į tai, ko Kristus nepaaiškino ir nepadarė, nors galėjo, ir to labai žmonėms reikėjo. Viena tokią opią sritį paimekime nagrinėjimui, naudodamiesi vėlgi tuo pačiu Kristaus palikimu.

Prieš du tūkstančius metų visas Viduržemio jūros šalis buvo pavergusi Romos imperija, neišskiriant izraelitų. Pastarieji negalėjo suprasti, kaip jie – Išrinktoji Tauta – gali būti pavergti. Todėl jie gyveno vieninteliu ir didžiausiu laisvės troškimu. Kaip lengvai jie patikėdavo kiekvienu, kuris pakeldavo kardą už laisvę, ir sekdamas juo. Pasklidus gandui apie Kristų, dalis tautos jau vylėsi sulaukę politinio Mesijo, o Jis tuojuo pasišalino patyręs, jog Jį ruošiasi skelbti karaliumi. Net ir dabar yra nesuprantančių, kodėl negalėjo nors kiek padėti savajai tautai žemiškuose reikaluose. Jis labai greitai reaguodavo į žmogiškąjį skausmą ar nelaimę, o čia nė mažiausiu patarimu ar padaršiniu neatsiliepė į tautos didžiausią lūkestį. Net priešingai. Kai

fariziejai pateikė jam politinę dilemą, jis kategoriškai atsiriboja nuo valdžios bei pasaulietinių reikalų: “Atiduokite tad, kas ciesoriaus, ciesoriui, o kas Dievo – Dievui” (Mt 22,21).

Kita sritis: ligos, ankstyvos mirtys, vaistai, gydymas irgi nesusilaukė jokio recepto ar pamokymo. Kodėl dieviškoji išmintis nepanorėjo paaiškinti, kaip sveikai gyventi, kaip išsigydyti ir pan.? Yra manoma, jog žemėje, turi būti vaistai nuo visų ligų. Kiek daug būtų savo tautai ir žmonijai palengvinęs žemiškąjį gyvenimą, atskleisdamas žolelių paslaptis. Tačiau nieko! Jokio patarimo! Tiesa, jis pagydė, daugybę ligonių, net iš mirties kelis prikėlė. Jis tai darė nesinaudodamas jokiais žemiškomis priemonėmis, o vien dieviška galia. Kristaus pasiųstieji 72 mokiniai elgėsi lygiai taip pat. Jie skelbė Dievo Žodį ir gydė žodžiu, kaip ir jų Mokytojas. Tarytum Kristus norėjo įtikinti, jog materija visiškai pasiduoda dvasiai. Todėl nereikalingos žemiškos priemonės.

Ir vis dėlto mums sunku suprasti tokį be galo gerą, visažinantį, visagalintį ir be galo

gyvenimu, bet ji taip pat slopina mūsų džiaugsmą kartu su prisikėlusiu Kristumi ir su tais brangiais žmonėmis, kurie jau iškeliavo pas jį.

Nors Jėzus kentėjo ir mirė, tačiau Jo prisikėlimas mus ragina, kad to nereikia bijoti. Jei mes priimame Jėzaus prisikėlimo malonę, tai mūsų širdyse vėl ir vėl skamba Aleliuja.

Pranašo Jeremijo knygoje skaitome: “Garantuojau, kad aš tikrai žinau savo užmojų jums, – tai Viešpaties žodis, – užmojų jūsų labai, o ne jūsų žalai! Noriu jums suteikti sklidiną vilties ateitį. Kai jūs šauksitės manęs, kai ateisite ir kreipsitės į mane malda, aš jus išklausysiu. Kai manęs ieškosite, mane rasite. Taip, jeigu visa širdimi manęs ieškosite...” (Jer 29, 11-13).

mylintį Dievą, kuris nepaliko jokių žemiškų priemonių.

Kas svarbiausia?

Tačiau Jis paliko mokslą amžinai laimei pasiekti. Daugeliui atrodo, jog Dievui žemės skruzdėlyno gyvenimas visai nesvarbus. Čia žmogus atiduotas kažkokioms žemiško chaoso jėgoms. Visą čia lemia blogieji, o gerieji tarsi yra bejėgiai. Ir taip, vis didesnės gerovės troškulio genamas ir jos visomis jėgomis siekdamas, klupdamas, įvairių jėgų blaškomas, per pasaulį keliauja žmogus. Įveikdamas sunkumus, laikas nuo laiko išgyvendamas nelaimės ir sunkumus, kančiomis atžymėdamas praeitus gyvenimo laikotarpius, nuo laimės žvaigždės akių nenuleisdamas, tariamos laimės be atvangos siekdamas, keliauja nepavargstantis žemės žmogus. Kai kam atrodo, jog taip žemėje buvo ir kitaip nebus. Kaip radome, taip paliksime. Nieko čia neįmanoma pakeisti.

Praeidamas pro politinius bei kitus žemiškus reikalus, Kristus visą dėmesį koncentruoja į tikėjimą ir besąlyginį jo vykdymą. Dideliai daugumai tikinčiųjų tai anaip tol nėra svarbiausia, nes neišriša visų gyvenimo problemų, o iš bažnyčios išėjus, reikia *pačiam* viskuo pasirūpinti, nes juk tam Dievas ir protą žmogui yra davęs...

Nueikime iki žmonijos istorijos pradžios. Ten Adomas ir Ieva nepatikėjo Dievu ir tuoju pat pasielgė prieš tikėjimą. Tikėjimas ir klusnumas arba netikėjimas ir neklusnumas yra tarpusavyje taip artimai sujungti, jog pirmasis gimdo antrąjį. Koks pirmojo stiprumas ir kokybė tokios pasekmės: tiek geros, tiek blogos. Kiekvieną žmogaus veiksmą, tiek vidinį, tiek išorinį įvertina doros normos. Kas pagal Dievo valią – dora, kas prieš – nedora. Kiekvieną sekundę žmogus realizuoja save laike. Toje laiko juostoje visai amžinybei lieka užfiksuota žmogaus pasirinkimų dora, jos laipsniai: tiek teigiami,

tiek neigiami. Tuos doros laipsnius apsprendžia duotu momentu veikęs tikėjimo laipsnis. Taigi viskas prasideda nuo tikėjimo laipsnio. Bet tikėjimas yra žmogaus dvasios atributas. Štai taip viskas prasideda dvasioje, per ją kuriamas materialusis žmogaus pasaulis.

Nusižengimu tikėjimui ir dorai pirmieji tėvai prarado Dievo artumą ir buvo išvaryti į žemę. Dievo artumas yra nesibaigiančios laimės priežastis. Bet dar ne viskas. Savuoju nusikaltimu pirmieji tėvai “sukūrė”, ko nebuvo. Taip atsirado mirtis, ligos, nelaimės – visa, kas žmogų kankina ir iš jo laimę atima.

Jeigu paseksime išrinktosios tautos istoriją, rasime, kad jos visų nelaimių, kančių, ištrėmimų, vergovės priežastis yra viena ir ta pati. Ėjo tūkstančiai metų nuo rojaus laikų, ir ši tauta bei visos žemės tautos kentėjo dėl tos pačios priežasties: dėl netikro tikėjimo ir dėl iš jo kilusio nedorumo. Tai tikroji viso blogio priežastis mūsų žemėje.

Todėl Kristus apie ją vienintelę ir tekalbėjo. Gydydamas ligonius, Kristus patikrindavo ligonio tikėjimą, tuo paskatindamas besąlygiškai patikėti, arba, žinodamas jo buvimą, pridėdavo, jog stebuklas įvykęs tikėjimo dėka. Ką norėjo tuo pasakyti? Iškeldamas ir visaip pabrėždamas tikėjimo galią, tarsi stengėsi savo asmenį laikyti nuošalyje. Tuo įrodinėjo, jog stebuklui pakanka sergančiojo ir gydančiojo tikėjimo. Tam visai nereikia būti Mesiju. Ir iš tiesų, apaštalai ir šventieji darė ne mažesnius stebuklus.

Paprastai apie ligos priežastį Kristus nekalbėdavo. Tiktai 38 metus sunkiai sirgusiam tarė: “Štai tu pasveikęs. Daugiau nebenusidėk, kad neatsitiktų kas blogesnio” (Jn 5,15). Ligos priežastis paaiškinta. Ankstesniuose svarstymuose matėme, kaip žmogaus žemiškąjį gyvenimą apsprendžia tikėjimo ir doros laipsniai. Ar darydamas stebuklus, Kristus tai apeidavo? Jokių būdu ne! Apie tikėjimo patikrinimą bei sužadšinimą jau kalbėjome. Kaip su dora?

Ligos prispaustas žmogus paprastai permašto savo gyvenimą, įvertindamas jį moralškai. Tuo pačiu ryžtasi nebedaryti klaidų ir siekti kiek galima aukštesnio doros laipsnio. Dorinio pasitaikymo ir išaugusio tikėjimo užtekdavo, kad Kristus galėtų pagydyti. Tai stebuklo sąlyga ir būtinybė.

Nazarete, kaip nė viename mieste, garsas apie Jėzaus stebuklus negalėjo sužadinti žmonių tikėjimo. Dėl jų išankstinio nusistatymo giminės ir pažįstami laikė Jėzų vienu iš jų ir netikėjo Jo dieviška kilme bei mesijaniškumu. Todėl čia pasirodė ir liūdno netikėjimo pasekmės: "Jis ten negalėjo padaryti jokio stebuklo, tik keliems ligoniams uždėjo rankas ir juos išgydė" (Mk 6,5).

Aiškėja tokio nesuprantamo Kristaus elgesio priežastis. Tuo Jis nori visiškai nukreipti mūsų dėmesį nuo žemiškų dalykų ir atkreipti į dvasinius. Iš tiesų, žemėje matome realizuojantis pasekmes, o priešasčių negalime matyti. Todėl Kristus nori mus atvesti į savąjį mąstymo būdą. Jis vis primindavo dvasinę priežastį – tikėjimą. Beje, doros nė minėti nereiktų – taip Jėzus ir darė, – nes tikėjimas susideda iš dviejų neatskiriamų dalių: tikėjimo ir doros, principų ir jų realizavimo, teorijos ir praktikos, tikėjimo ir jo įgyvendinimo.

Vienas Čikagos homoseksualas skundėsi, jog jau kuris laikas kaip jis praradęs tikėjimą ir jo neatradęs tikėjimo kursuose, kuriuose išgalėjo išbūti tik mažą dalį laiko. Aišku: silpnas tikėjimas neatlaikė pagundų. Prasidėjęs nedoras gyvenimas sunaikino tikėjimą. Kursai būtų padėję, jei būtų kategoriškai apsisprendęs mesti nedorą gyvenimą ir viską padaryti tikėjimo atgavimui. Kategoriškas apsisprendimas gelbėtis būtų padėjęs išverti visą mokymo, meditacijų ir atgailos laiką. Už atstatytą dorą Dievas būtų davęs tikėjimo malonę. Kiek daug netikinčiųjų yra netikintys dėl tos pačios priežasties, dėl pažeistos doros vienoje ar kelyose srityse.

Kas svarbiau: ar priežastys, ar pasekmės? Todėl Kristus ir nekalbėjo apie pasekmių naikinimą, o aiškino, kaip tikėti ir kaip dorai gyventi, kad žmogus neiššauktų blogų pasekmių. Net apaštalams ne kartą priminė nuovokumo ir tikėjimo stoką.

Nuostabus tikėjimo poveikis

Stiprėjantis tikėjimas veikia žmogaus gyvenimą, mažindamas jo nuodėmes ir klaidas. Kuo tikėjimo daugiau, tuo nuodėmių mažiau. Aukštesnio laipsnio dora, savo ruožtu, iššaukia tikėjimo padauginimą. Taip stiprėja žmogaus ryšys su Dievu.

Dar viena priežastis neleido Jėzui kalbėti apie žemiškas gėrio priemones. Suabsoliutindamas tikėjimo reikšmę, Kristus parodė kelią, kaip kūrinys gali priartėti prie Kūrėjo ir nors netobulai dalyvauti paties Dievo gyvenime. Taip Dievas nepailsdamas šaukia žmogų atgal į prarastąjį rojų. Nors ir dalinis dalyvavimas Dievo gyvenime jau yra rojus žemėje. Šis Dievo artumas radikaliai pakeičia žmogų. Jis pradeda kitaip matyti, kitaip vertinti, kitaip elgtis. Kaip lengva tuomet žmogui matyti laikinosios tikrovės trapumą ir nykstumą, o Dievo – begalinį vertumą. Žmogus išmoksta įvertinti antgamtinio gyvenimo, kaip savo ateities svarbą ir reikšmę, tuo pačiu nuvertindamas tai, kas neveda į Dievą, pririša prie žemės ar dar blogiau – graso nuodėme. Tuomet ir gamta tampa Kūrėjo sodu, o artimieji – mylimi Dievo vaikai. Kartu išnyksta artimo meilės problemos. Trumpiau kalbant, kūrinio matymas, mąstymas ir vertinimas artėja prie Kūrėjo. Tikėjimas įlieja į žmogiškąjį protą vis daugiau antgamtiskumo ir taip padeda žmogui savo mintis derinti su Dievo mintimis. Taip jis gali nors iš dalies patirti intelektualinę šviesą, kurioje Dievas pažįsta pats save. Žmogui jau nebereikia aiškinimo, jog Dievas yra visatos, istorijos ir viso, kas yra, Viešpats. Dievas yra ne tik prie žmogaus, bet ir viduje pašvenčiamosios Dievo malonės dėka.

Šis buvimas kur kas intymesnis nei žmogus galvoja.

Kūrinys nedrįsta numatyti, iki kiek gali nueiti šis bendravimas su Kūrėju. Gyvas tikėjimas leidžia Kristui tarytum apsigyventi žmoguje, kad Jis galėtų naudotis žmogumi savo dieviškųjų planų tolimesniam realizavimui. Iš tiesų, jei Kūrėjo ir kūrinio mintys sutampa, tai kūrinys jau gyvena ne savo, o Kūrėjo gyvenimu. Taip jis gali maksimaliai padėti Kūrėjui toliau kurti jame pačiame ir aplinkoje tobulą žemiškąjį ir dieviškąjį gyvenimą.

Pasaulis mus vienaip ar kitaip veikia. Aplinka mus blaško, nuo Dievo atskiria. Tiktai stiprėjantis tikėjimas tampa vis aktyvesniu mūsų priimamos informacijos keitikliu. Vienaip ar kitaip atėjusi informacija tikėjimo dėka tampa artumo su Dievu žadintoja. Kai žmogui tampa aiški bet kurios būties (kūrinio, poveikio to, kas yra) pagrindinė priežastis, tuomet kūriniai bei jų poveikiai, kurie anaip tol ne visada būna malonūs, iš karto Dievą primena, apie Jį kalba, su Juo meile suriša.

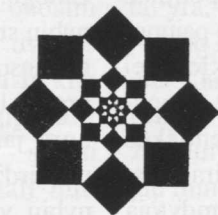
Tikėjimui dar toliau stiprėjant, keičiasi žmogaus požiūriai, elgesys, gyvenimas, tiesiog viskas keičiasi. Žmogus išmoksta išskirti pirminę priežastį iš kitų, suprasti savo ar kitų gyvenimuose pasitaikančių įvykių priežastis ir netgi susiorientuoti istorijos raidoje. Kas yra istorija? Tai žmonių geros ir blogos valios bei Dievo taisančių ir gelbstinčių poveikių lydinys. Kas žmogaus gyvenimas? Tai vėlgi tas pats lydinys, kurio reikšmė, įtaka į aplinką ir istoriją

priklauso nuo tikėjimo pilnumo ir atbaigtumo, t.y. nuo Dievo veikimo laipsnio žmogaus viduje ir išorėje.

Tikėjime augantis žmogus tartum lipa laiptais aukštyn. Nuo kiekvieno laipto matyti vis aiškiau ir plačiau, su kiekvienu laiptu vis prie Dievo arčiau ir arčiau. Žmogus užžengia ant sekančio laiptelio, pakildamas labai nedaug tik tiek, kiek gali žmogus. Dievas laiptelį su žmogumi iškelia aukštyn. Ten laukia kitas laiptelis, vėl skrydis ir vėl kitas... jei tik žmogus be perstojo Dievo alksta ir Jo visomis jėgomis siekia.

Laisvė ar pavergimas, ligos ir vaistai, ir daugelis žemiškų, mus nuolat pavergiančių dalykų Jėzui nebuvo svarbūs, nes jie – antraeiliai, nes daugiausia jie tik pasekmės. Todėl Jėzus nemokė, kaip gelbėtis iš pasekmių. Tačiau Jis mokė apie tai, kas visų svarbiausia, nuo ko viskas priklauso, kas turi būti nuo ryto iki vakaro nuolatiniu žmogaus rūpesčiu. Jam be galo rūpėjo, kad mes išsiugdytume tokį tikėjimą, kad lengvai galėtume ir mokėtume panaudoti visą kūriniją, visą žemės laiką tikėjimo ir gyvenimo tobulinimui, Kūrėjo su kūrinio suartėjimui ir net susijungimui, kad jį išaugintume iki garstyčios grūdelio. Tuomet galėtume Jo vardu žmonių skausmo kalnus kilnoti, gydyti bei įvairipai padėti. Tereikia tiek mažai: tik garstyčios grūdelio dydžio tikėjimo.

“Jei turėtumėte tikėjimą, kaip garstyčios grūdėlį, jūs tartumėte šitam kalnui: ‘Persikelk iš čia į tenai’, ir jis persikeltų. Jums nebūtų nieko negalimo” (Mt 17,20).

Kaip prarandamas ir atrandamas tikėjimas

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Pranas Pučiliauskas

Paprastai sakoma, kad gyvenime daug ką ar viską prarasti žymiai lengviau, negu atarasti ar susigrąžinti tai, kas prarasta. Siekdami geriau suprasti tikėjimo praradimo priežastis, turėtume apmąstyti tikėjimo išpažinimo (raiškos) sąlygas. Jos parodo tikėjimo tvirtumo laipsnį. Yra žmonių, kurių tikėjimo šaknys taip giliai įleistos į sąmonę ir taip išaugusios, kad jų nei išjudinsi, nei išrausi, kad ir kaip besistengtum. Tokie tikėjimo ažuolai bei tvirtų įsitikinimų asmenybės nei tikėjimo, nei savo principų neatsižadės jokiomis aplinkybėmis. Jei reikėtų, už tai jie atiduotų ir savo gyvybę. Idealiame tikinčiajam pavojaus prarasti tikėjimą nėra. Jis gresia tiems iš mūsų, kurių – pavadinkime – tikėjimo tvirtumo laipsnis stokoja intensyvumo. Šie iš mūsų labiau pasiduoda abejonoms, greičiau praranda dvasinę pusiausvyrą ir, neatlaikę kritiškų situacijų, išbandymų, atsiduria ties tikėjimo praradimo praraja. Neretai į ją ir nugarma. Tokiomis įtakomis ar sąlygomis gali tapti draugas (“Su kuo sutapsi, toks pats tapsi”), kaimynas, skaitoma knyga, vakaro filmas, laikraštis, lytis. Pagaliau – bet kas.

Svarbus tikėjimo raiškos sąlygotumas yra aplinka, socialinis mikro klimatas, kuriame tikinčiajam žmogui tenka gyventi. Tai visų pirma yra valstybinė santvarka. Labiausiai tai gali patvirtinti žmonės, buvę komunizmo gniaužtuose, kur ateizmas buvo valstybinė politika. Antireliginės propagandos mašinai buvo pajungta televizija, radijas, spauda, mokyklos bei darželiai ir aibė, nežinia iš kur išlaužtų, propagandistų, kurie unisonu skelbė “autentiškus duomenis” apie religijos kilmę ir atsiradimą, “apie religiją, kaip žmonių sąmonės temdytoją ir nuodytoją, apie religiją, kaip žmonijos pažangos stabdį ir priešą” ir t.t. Savaime suprantama,

kad tokioje ateistinėje aplinkoje, tokio ateistinio lauko apsuptyje mažiau kritiškai mąstantis žmogus yra išmušamas iš balno. Jis pradeda svyruoti tarp ateistų skelbiamų “moksliškų išvedžiojimų” ir tarp tradiciškai įdiegtų religinių nuostatų. Juk ne be reikalo sakoma, kad tūkstantį kartų pakartotas melas tampa tiesa.

Šio kartojimo įtakoje nepakankamai kritiškai ar savikritiškai mąstantis žmogus (moksleivis, studentas, tarnautojas ar darbininkas) jau nustojo lankyti bažnyčią bei atlikti kažkada savaime suprantamas religines praktikas. Žodžiu, tampa to tūkstančio kartų pakartoto melo auka. Kai tokią įnirtingą ir nepavargstančią ateistinę propagandą dar palydi sistemingi bažnyčių uždarymai, aktyvesnių ir labiau “pavojingų” kunigų areštai bei trėmimai ar net inscenuotų mirčių faktai, tikėjimas įgauna dar ir baimę keliančių bruožų. Daugelis tokio persekiojančio kvazi-mokslinio ateizmo ideologijos paveikti, iš pradžių praranda tikėjimo entuziazmą, vėliau – ir patį tikėjimą.

Labai svarbus (jei ne pats reikšmingiausias) tikėjimo raiškos sąlygotumas yra nuodėmė. Ji suardo žmogaus vidinę ir tarpžmogiškų santykių harmoniją, todėl paprastai ir griežtai sakoma: nuodėmė veda žmogų į nuopuolį bei dvasinę (o neretai ir fizinę) pražūtį. Nuodėmė sujaukia dvasinę pusiausvyrą bei rimtį. Žmogus pasiduoda nešamas savo ydų bei silpnųjų srovės. Atsispirti šiai srovei žmogus neretai nesuranda jėgų. Žmogiškos silpnybės paprastai būna stipresnės už norą jų atsikratyti, už norą jas įveikti, atliekant išpažintį ir darant nuoširdžią atgailą. Ilgesnį laiką pasiliekančios silpnųjų valdžioje, silpsta ir žmogaus tikėjimas. Žmogus praranda drąsą pasinaudoti atgailos sakramentu. O atgaila, anot kunigo J. Zdebskio,

yra “nuodėmės sugriovimų atstatymas”. Kaip tuos sugriovimus atstatyti, jeigu silpnys nuolat kartojasi, vis giliau įleisdama šaknis? Kaip atstatyti, jeigu žmogus tampa savo silpnųjų vergu ir puoselėtoju? Būtent tokioje būklėje žmogus pradeda gręžtis nuo Bažnyčios, smerkiančios nuodėmę ir raginančios žmogų kuo greičiau iš jos išsivaduoti. Nenuostabu, kad tasyk žmogus pradeda abejoti Bažnyčios teise kištis į žmogaus asmeninį gyvenimą, jį tvarkyti ir kreipti paties žmogaus išganymo linkme. Kol žmogus pasilieka nuodėmėje, tol jau vos rusenančią tikėjimo ugnelę savo širdyje palaipsniui jis pats nuslopina.

Dar vieną tikėjimo raiškos sąlygotumą norėtume įvardinti turtu. Turtingas žmogus paprastai yra nuo nieko nepriklausomas. Jo manymu, net ir nuo paties Dievo. Jam nebūtina melstis: “Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien...” Jis jos turi.

Visas jį ištikusias bėdas turtuolis nori pašalinti pinigais, todėl jam tarsi nėra reikalo melstis ar, prašant materialinės gerovės, sulenkti kelius prieš Dievą. Tačiau ar požiūris, kad turtas vienareikšmiškai yra negatyvus tikėjimo faktorius, nėra pernelyg ribotas? Kartais sakoma, kad kol žmogus dar vaduojasi iš skurdo, tol jo tikėjimo dvasia yra gyva ir veržli, o įgyta nuosavybė pamažu perauga į dvasinį tingumą ar, kaip vėlgi sakoma, “žmogus sudaiktėja”. Bažnyčia, kaip žinome, nuo seno rekomenduoja dalį turtų paaukoti vargšams bei neturtėliams. Todėl įdomiau patyrinėkime šį požiūrį: jeigu apskritai yra manoma, kad turtas yra kliūtis tikėti Dievą, o turtuolių tikėjimas formalus, o ne gyvos raiškos versmė ar patraukiantis bei žavintis pavyzdys, ar mes netampame – būdami mažiau turtingi – turtingųjų teisėjais, “dvasios reikalų žinovais”. Tegul bus pamatyta ir kita šio reikalo pusė. Turto įgijimas gali sąlygoti ir ištikėjimą Dievo malone. Ne paslaptis – sekasi juk ne visiems, ir netikėta sėkmė gali būti palaikyta tokiu pat “Dievo pirštu” kaip ir sumąstymą skatinanti nelaimė: sveikatos susver-

dėjimas, materialiniai nuostoliai, artimųjų neektis. Šis klausimas, bandant apžvelgti bendrą socialinių santykių raidos tendenciją mūsų laikais, yra ypatingai aktualus, tad nederėtų sustoti tik ties savaime svarbia “asmenine patirtimi”; net jeigu dideliems protams ar jų junginiams ir pavyktų taip tvarkyti visuomenę, kad minimalus pragyvenimo lygis būtų tiek patenkinamas, kad kito gerovė nebekeltų pavydo (“Kas dirba, tas turi”), tikėjimo klausimas išliktų kaip visiškai nepriklausomas nuo “kasdieninės duonos”. Čia mes turėtume “kasdieninę duoną” suprasti ne kaip tai, ką žmogus valgo, bet kuo žmogus – pačia stipriaja prasme – gyvena. “Mirusiųjų sielų” gali pasitaikyti tiek tarp turtuolių, tiek ir tarp vargšų. “Būti laisvam nuo turto” nereikia nieko neturėti. Priešingai: tavo turtas gali padėti kitam įtikėti, jeigu kitam padėsi. Gerosios Naujienos esmė ir yra “daryti gera”, tikėjimas čia jau nebėra ištikėjimas dogmatiškomis tiesomis, bet reali tarpusavio santykių harmonija, realus tikinčiojo gyvenimo pavyzdys. Kalbant apie realų gyvenimišką pavyzdį, mes pastebime, kad didžioji atsakomybė dėl tikėjimo atradimo, praradimo ar suradimo yra glaudžiai susijusi su tikinčiojo atsakomybe prieš savo artimą ir save patį: kito žmogaus tikėjimo ar netikėjimo veiksmu gali tapti tikinčiojo vidinis bei išoriškai pastebimas būdas. Tikintysis – ypač krikščionis – yra tiesiogiai atsakingas už kitą. Prisiminkime “papiktinimo” motyvą Evangelijose, ir čia savikritikos strėlę nukreipkime į save pačius, kurie patys tikime.

Katalikiškuose kraštuose ryškiausiu netikinčiųjų kritikos objektu yra kunigo gyvenimas, ar vadinamasis “asmeninis gyvenimas”, tai yra, silpnybės.

Su kunigų silpnybėmis (“kunigas irgi žmogus”) kovoja pati Bažnyčia. Šią kovos poziciją remia tiek paprastas “ištikimybės duotam žodžiui” principas – laikytis įsipareigojimų, tiek jau minėtas “pavyzdžio” principas: tikėjimo tarso amoralumas žmonių akyse gali tapti tikėjimo praradimo priežastimi. Pastaroji situacija

bylotų tik tiek, kad tikėjimas susiejamas ne su savo vidiniu gyvenimu, bet su žmogiškais pavyzdžiais. Trumpai tariant, tikim ne į Dievą, bet į kunigą. Jei vienas kitas kunigas, atsisakęs kunigyستس įsipareigojimų, ir sukuria šeimą, tai anaip tol nereiškia, kad pats šis žmogus nustoja tikėjęs ir atmeta Dievą. Idėjinį priešišumą Bažnyčiai tokie faktai, aišku, tik stiprina, tačiau individualinį pasipriešinimą ateistinei ideologijai čia mums teikia pastebėtas samprotavimo absurdas: “Žiūrėkite, kunigai kalba vienaip, o elgiasi kitaip! O ar tai nereiškia, kad jokio Dievo nėra!”

Čia mes susiduriame su individualiomis tikėjimo suradimo ar atradimo pastangomis. Jas galėtume įvardinti pagal dviejų kategorijų žmonių tipus: vieni iš jų apskritai dar nėra tikėję, o kiti – anksčiau tikėję, vėliau tą tikėjimą praradę. Abiejų atradimo ar sugrįžimo į tikėjimą keliai yra, regis, kiek skirtingi. Pirmųjų kelių galėtume pavadinti pažintiniu, nes pats žmogus, ieškodamas Dievo ir gyvenimo prasmės, renka išminties kruopelytes, argumentą prie argumento, motyvą prie motyvo ir susipažinę bei į jas įsigilinę, suvokia, kad “tikėjimas reiškia, kad esi išrinktas, sugebėjimas pajusti Dievo buvimą duoda tvirtą pagrindą, ant kurio gali laikytis žmogaus egzistencija” (B. Černiutė).

Antrąjį kelią derėtų pavadinti atgailaujančiu, nes anksčiau tikėję Dievą, žmonės nuo Jo nusigręžia, Jo atsižadėjo ir gyveno Dievo atžvilgiu tarsi užsimerkę “Aš nematau Tavo, Dieve, Tu nematyk manęs”. Tačiau tokioje būsenoje žmogus negali ilgai ištvirti. Jam nepakanka asmeninių išgalvotų argumentų, paneigiančių Dievo buvimą, o jo širdyje gali suskambėti Kristaus pasakyti žodžiai: “Kas atsižada manęs, ir aš to atsižadėsiu”. Žmogus sunerimsta, ima būgštauti. Jis vėl pasigenda Dievo, ima Jo ilgtis. Iš pradžių širdyje. Vėliau – atranda kelią ir į bažnyčią. Šitai pakartodamas sūnaus palaidūno lemtį. Abiejų kategorijų žmonės grįžta prie Dievo dažniausiai panašiomis aplinkybėmis: ištikus materialiniams smūgiams ar su-

sverdėjus sveikatai, ar ištikus skaudžiai netekčiai. Ne be reikalo sakoma: “Kad žmogus susimąstytų, reikia jį pirma įskaudinti”. Ir iš tikrųjų vienokia ar kitokia nelaimė priverčia žmogų susimąstyti ir keisti savo požiūrį. Juk ir liaudies išmintis sako: “Tas išmoka melstis, kurį vargas prispaudžia”. Nevilties ir vargo ištiktam žmogui tarsi iš naujo atsiveria akys. Neturėdamas kitos išeities ar atramos, žmogus vėl atsigręžia į Dievą ir tiesia į Jį rankas. Ir žmogus niekada nelieta apviltas – Dievo malonės skraistė vėl jį apgaubia.

Žymus vokiečių filosofas Hegelis mano, kad ir karo didžioji paskirtis išsaugoti dorovinę tautų sveikatą. Karo baisių paliestas žmogus greičiau suvokia ir pripažįsta savo klaidas bei prasižengimus ir imasi žygių juos ištaisyti ir jų nekartoti. Karo metu žmogus, gyvendamas nuolatinėje mirties akivaizdoje, nuolatiniam gyvybės praradimo pavojuje, kaip vertina savo buvimo sąlygotumus ir pradeda pripažinti savo priklausomumą nuo Dievo neišvengiamumą. O tai reiškia, kad žmogus stovi tikinčiojo pozicijoje. Tuo visai nereikia stebėtis. Tai – normali pačios žmogaus prigimties padiktuota metamorfozė. Žmogaus ieškojimai niekada nelieta bevaisiais. “Kas ieško, tas randa”. Svarbu, kad tie ieškojimai būtų nuoširdūs, diktuojami mąstymo objektyvumo pastangų. Amžinosios tiesos duodasi suvokiamos visiems žmonėms, nors jas kiekvienas priima savaip. Vieni giliau, plačiau, kiti – siauriau, labiau ribotai, pagal tai, ką galėtume – sąlyginai – pavadinti “mąstymo diapozonu”. Tačiau ir vienus, ir kitų suvokimo esmė lieka ta pati.

Svarbu, kad, atradus tikėjimą ir jį susigrąžinus, žmogus vėl jo neprarastų, nes, kaip tvirtina Carlyle, “tikėjimo mūsų prieš netikėjimą yra niekada nesibaigiantis mūsų”. Tikėjimo priešai niekada nenurimo ir nēnurims, siekdami užvaldyti žmogaus mąstymą, sukurstydami ir nukreipdami jį prieš Dievą. Žmogus neturėtų niekada pamiršti Bismarko žodžių: “Būti laisvam nuo Dievo yra blogiausios rūšies vergija”.

ŠVENTŲJŲ ASMENYBĖS ĮRODO DIEVO BUVIMĄ

Ignas Naujokas

Norint įsitikinti, kad už šventos asmenybės ir jo gyvenimo stovi Dievas, reikia pažinti du dalykus: 1. žmogaus prigimties moralinį silpnumą bei trapumą ir 2. šventojo labai didelį dvasinį ir moralinį pranašumą, kurs net siekia heroizmo viršūnių. Įsigilinimas į tuos du faktus, parodys mums, kaip didelis tarpas yra tarp eilinio žmogaus ir šventojo, įtikins mus, kad šito tarpo savomis jėgomis peržengti žmogus negali, ir kad šventojo gyvenimo užkulisyje turi būti antgamtinė esybė ir jėga, be kurios šventojo gyvenimas nėra išaiškinamas.

Čia noriu pabrėžti, kad abu minėtus faktus reikia gerai pažinti, nes tik giliai įsitikinus tų faktų gyvenimiška tiesa, paaiškės toji gili praraja, kuri yra tarp eilinio, nors ir padoriai gyvenančio tikinčiojo žmogaus ir šventojo. Toji praraja be Dievo buvimo negali būti išaiškinama. Pažinti savo moralinį trapumą, nepastovumą, pažinti savo išsišakojusį egoizmą, kurs vien sau malonumo teieško, nėra taip lengva.

Tik tas įsitikina savo dvasiniu skurdu, kurs rimtai kreipia dėmesį į savo vidų ir pradeda rimtai siekti tobulybės. Antra vertus, mažai kas tepažįsta šventojo didybę ir tas svaiginančias dvasinio gyvenimo aukštumas, kuriose jis gyvena, nes nedaugelis yra išstudijavę kad ir vieno kurio nors šventojo išsamiai ir objektyviai parašyto gyvenimo. O juk tik palyginę mūsų dvasines žemumas ir net prarajas su tomis aukštumomis, į kurias yra iškilę šventieji, net ir neturėdami tikėjimo, galime pajusti, kad šventieji – tai žmonės, kurie pasiekė aukščiausią, ką žmogus gali pasiekti. Jie yra tie “antžmogiai”, apie kuriuos kalbėjo Nietzsche. Anot Raissa Maritain (žinomo prancūzų katalikų filosofo žmonos), prancūzų filosofas Bergson matė šventuosiuose ir mistikuose aukščiausią žmonijos iškilimą.

Kad iš tikro už šventojo gyvenimo turi stovėti Dievas, be kurio šventojo gyvenimas lieka neišaiškinama mįslė, tą tvirtina ir didysis filosofas Pascal. “Padaryti žmogų šventą reikia

Manau, kad nė vienas iš mūsų nenorėtų tapti vergu ir dar “blogiausios rūšies”. Mes privalome gyvenimą statyti bei kurti ant išminties ir Dievo baimės pamatų. Senieji žydų raštai byloja: “Viešpaties baimė – tai pati išmintis”. Todėl nenuilstamai – ieškokime išminties ir visada ja remkimės. Juolab, jog išmintingas žmogus yra tas, kurį sunku suklaidinti.

Savo tikėjimą privalome tausoti ir branginti, nes tikėjimas yra šviesa ir stiprybė. Tikėjimas yra harmonija, žavinti žmogų ir palydinti jį į galutinį žmogaus prisikėlimo triumfą. Žmogus ar tauta be tikėjimo – tai mirties paženklinti likimai. Tikėjimo vertybės mums privalo rūpėti labiau už viską, nes jos įprasmina žmogaus buvimą ir patenkina sielos troškimus. Tikintis žmogus yra privilegiuotas žmogus. Todėl tomis privilegijomis privalome tinkamai pasinaudoti – niekada jų neatšizadėti ir neišduoti. Džiaugsmas visada yra ir bus nuolatinis tikėjimo palydovas. Malda visada padės savo tikėjimą išlaikyti tvirtą ir nepalaužtą.

malonės, ir kas tuo abejoja, tas nežino, kas yra šventasis ir kas yra žmogus". Taip jis kalba savo *Mintyse* apie Dievo malonę, kuri šventojo gyvenimą pagrindžia ir išaiškina. Bet nereikia mums nė ypatingų autoritetų pasisakymų, kad tai galėtume suprasti. Užtenka tik kiekvienam susidurti su tikrai didelėmis pagundomis, kad įsitikintum, jog tos pagundos savomis jėgomis negali būti nugalėtos. Būdami sau atviri, tikrai suprasime, kad Gratry žodžiai yra teisingi, kai jis sako, kad "žmonės, nutolę nuo Dievo, negali atsispirti pagundai ir niekad neatsispiria". Taip toliau svarstydami ir gyvenimiško patyrimo vedami, negalėsime nepripažinti, kad už kiekvienos pastovios dorybės ir net už atskiros sunesnio dorybės akto stovi antžmogiškos jėgos, kurios tą dorybę pagrindžia ir ją padaro galimą. Tad visai nenuostabu, kad kai kurie, susidūrę savo gyvenime su šventaisiais, iš karto už jų gyvenimo stovintį Dievą pajuto ir Jo buvimu įsitikino. Kai vienas advokatas, aplankęs Arso kleboną, buvo labai sujaudintas, jo buvo paklausta, kas ten jam padarė tokį įspūdį. Jis atsakė: "Mačiau Dievą žmoguje!" Šv. Raštas sako: "Nuostabus Dievas savo šventuosiuose".

Iki šiol esame iškėlę šventojo gyvenimo pranašumą, lygindami jį su paprasto žmogaus gyvenimu. Šitas pranašumas, kurs, pasireiškdamas savojo "aš" paneigimu, pastato Dievą į savo gyvenimo centrą ir nesuskaitomų kasdieninių aukų kaina Dievui nusilenkia, yra labai gilus įsitikinimas Dievo buvimu. Jau tuo savo įsitikinimu šventasis Dievo buvimo galimybę aplinkui skelbia ir sugestionuoja. Kadangi jo gyvenimas yra kitoks negu kitų žmonių, tai kiekvieną verčia galvoti, kad tokiame savo antžmogiškam gyvenimui jis turi kitokią atramos tašką negu kiti žmonės.

Jei žvelgiame į charakteringuosius šventojo gyvenimo pasireiškimus, tai pastebime, kad įgimtomis žmogaus jėgomis tų pasireiškimų negalima išaiškinti. Kaip Mozės veidas po bendravimo su Dievu spindėjo, taip ir šventųjų gyvenime yra daug šviesos spindulių, kurių

kilmės negalima gamtiškai pagrįsti. Nereikia būti net tikinčiu, užtenka tik neturėti užsispyrusios ateistinės nuotaikos, kad pajustum iš šventojo gyvenimo spindintį antgamtiškumą. Ar jų aštrios atgailos, kūno varginimai ir drauge negirdėtas darbštumas yra gamtiškai suprantami? Ar jų gyvenimas tokiu būdu nėra amžinosios gyvybės Šaltinio čiurlenimo aidas? Ar jie nėra Kristaus žodžių iliustracija, kai Jis kalbėjo apie paslaptinę dvasinę duoną, kurios valgydamas žmogus nealks per amžius? Ar šventųjų nepajudinamas stiprumas, kovojant su savo silpnybėmis, visai nesivadovaujant žmonių opinija, bet vien tik su Dievo valia besiskaitant, nesako, kad šalia jų turi stovėti Tas, apie kurį šv. Paulius sakė, kad "viską galiu tame, kurs mane stiprina"? Ar ilgose šventųjų maldose neatsispindi Tas, apie kurį evangelijos sako, kad ištisas naktis praleisdavo maldoje į savo Dangiškąjį Tėvą? Ar šventųjų mistiški ir gilūs Dievo išgyvenimai, lydimi begalinio džiaugsmo, galėjo būti tik išgyvenimas nieko, ar už jų nesislėpė Dievas? Ar kai kurių šventųjų kūne atsiradusios žaizdos, kurios nei gyja, nei genda, nei koku nors medicinišku būdu yra galimos išaiškinti, neskelbia mums nė fizinę, bet daug aukštesnę Realybę? Ar šventieji, darydami stebuklus, nedalyvauja kažkokioje antgamtinėje Visagalybėje? Ar kai kurių šventųjų nuostabios pranašystės nėra dalyvavimas antgamtinės Esybės visažinojime? Ar pagaliau visas šventųjų gyvenimo ir heroizmo mįslingumas nėra atspindys To, kurs yra "Mįslių Mįslė"? Kaip tik bežvelgsi į šventojo gyvenimą, be Dievo buvimo jis bus nesuprantamas ir neišaiškinamas. Šventasis yra tartum rūmas su daugeliu langų. Pro kurį tik langą pažvelgsi, visur tą patį Dievą, spindintį iš viso šventojo gyvenimo, pamatysi. Čia prisimeni pirmųjų Šventraščio puslapių mintį, kad žmogus yra sutvertas į Dievo panašumą. Ir kyla mintis, kad, kai eiliniai žmonės tą Dievo paveikslą savyje bedievišku gyvenimu aptemdė ir užtrynė iki nematomumo, tai šventieji jį ypatingai išryškino iki jo matomumo visoje savo aplinkoje.

Jei šventųjų gyvenimas neišvengiamai skelbia Dievo buvimą, tai nenuostabu, kad jie daugelį tų, kurie su jais susidurdavo, nuvesdavo prie Dievo. Jau apie šiaip kilnų žmogų, nebūtinai šventąjį, apologetas Albert Weiss yra pasakęs: “Prie didžiausių paguodų, prie tyriausių gyvenimo džiaugsmų priklauso tai, kai šiame netobulame pasaulyje susitinkama su žmogumi, nuo kurio negalima nueiti be nutarimo tapti geresniu”. Šiais žodžiais jis norėjo pasakyti, kad žmogus, susidūręs su gyvenimu, kuriame jaučiamas Dievo atspaudas, pradeda pats tokio gyvenimo ilgtis, pradeda eiti dieviško gyvenimo keliu ir suranda patį Dievą.

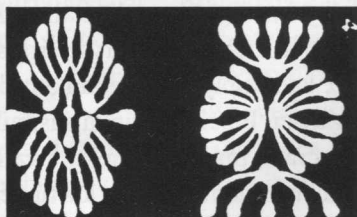
Žmonės labiau tiki akims negu ausims. Labiau paveikiami, kai mato Dievą šventuosiuose, negu kai girdi žodžius apie Dievą. Štai kodėl daug šiandieninių Prancūzijos atsivertusių įžymybių įtikėjo, kai susidūrė su nuosekliausiu krikščionybės vykdytoju Leon Bloy. Kaip jis giliai veikė ne vieną Prancūzijos intelektualą, tai liudija Raisa Maritain savo atsiminimuose. O kiek žmonių įtikėjo, kai susidūrė su šiandieniniais stigmatizuotaisiais: su tėvu kapucinu Pijumi Italijoje ar su Terese Neumanaite Vokietijoje.

Štai kodėl, norint sėkmingiausiai kurį nors Dievo buvimu įtikinti, reikia jam duoti Dievą pajusti savyje. Žmogus, iš Dievo kilęs ir į Dievo panašumą sutvertas, turėtų Dievu spinduliuoti, kad kiekvienam primintų, kaip Dievo kopija patį Originalą.

Bendrai, kai matome kuriame nors žmoguje nors ir retų kilnumo ar dorybės prasiveržimų, negalime to žmogaus laikyti bedieviu, nors jis pats save tokiu ir laikytų. Dorovinio akto ir religijos giminingumą puikiai suprato *Ber-*

nadetos Giesmės autorius Franz Werfel, kai tvirtino, kad “kiekviename doroviniame akte jau glūdi nesąmoningas Dievo teigimas”. Kad ir kažin kaip būtų aptemdytas Dievo paveikslas žmogaus sieloje, jei dar toji siela įstengia retkarčiais kilniai pasireikšti, tai giliau jaučias žmogus negali nejausti, kad tie pasireiškimai – tai prasiveržimai Dievo paveikslo jame. Tą pat tvirtina ir raš. M. van der Meersch, sakydamas, kad “už kiekvieno gėrio, kurį mes sąmoningai ar nesąmoningai atliekame, visados stovi Dievas”. Todėl jei kuriame nors tariamai netikinčiame žmoguje yra kilnumo prasiveržimų, dorybės aktų ir gerų darbų, tai toks žmogus ryt ar poryt virs sąmoningai tikinčiu. Apie tokius netikinčius labai gyvenimiškai yra rašęs tėvas Lippert: “Yra nekrikščionių, kurie parodo jaudinančio grožio ir švelnumo savo netikėjime, savo pagonybėje, kurie yra nuostabiai gilūs savo ieškojime ir kuriuose yra nuostabios meilės. Kam? Nepažįstamam Dievui!” Taip, yra žmonių, kurie oficialiai yra netikintys, kurie tokiais laikomi ir kurie tokiais save patys laiko, bet kurių kilnūs pasireiškimai ir geri darbai giliau įžvelgiančiam parodo, kad jų sieloje, jiems patiems to nejaučiant, yra pastatytas altorius, kur jie nepažįstamam Dievui nusilenkia ir Jį garbina. Jei kurį būtų galima tikru bedieviu laikyti, tai tik tą, kurs yra visiškai nedoras, kuriame nepasireiškia jokių dorybės ar kilnumo pragiedrulių. Bet tokių žmonių yra labai mažai.

Baigsiu kard. Faulhaberio posakiu, kurs taip šio straipsnio mintis patvirtina: “Du Dievo įrodymai visuomet pasiliks geriausi: kai tikintieji Dievą tiki ir pagal tikėjimą gyvena ir kai už tikėjimą jie miršta”.

Tarp Liurdo ir Fatimos

(tęsinys)

Aldona Kamantienė

Po trijų dienų, palikę Liurdą ir klausydami ten girdėtas giesmes juostelėje, vėl patraukėme arti Atlanto vandenyno į vakarus. Kirsdami Pirenų kalnus važiuojame Fatimos link. Dar vieną naktį pernakuojame pakely, prie Salamanca miesto Ispanijoje, ir kitos dienos vėlyvą popietę pasiekėme Fatimą. Fatimos miestelis turi 8.000 gyventojų ir yra į šiaurę nuo Portugalijos sostinės Lisabonos. Fatima yra kita iš žymiausių Marijos apsireiškimo šventovių pasaulyje.

Jeigu Liurdo apsireiškimai vyko prieš pusantro šimto metų, tai Fatimos apsireiškimai vyko jau kai kurių iš mūsų gyvenimo atmintyje, dvidešimto šimtmečio pirmoje pusėje. Ir šie apsireiškimai nėra per žmonių lūpas atkeliavę pasakojimai. Šie įvykiai yra uždokumentuoti ir bažnytinės vyriausybės patvirtinti kaip tikri ir verti tikėti. 1917 metais Marija apsireiškė trims piemenėliams – Lucia dos Santos ir dviem jos pusbroliams Francisco ir Jacinta Marto. Tie Marijos pasirodymai vyko net šešis kartus, tarp gegužės 13 ir spalio 13 dienos. Pasirodžiusi šiems vaikučiams Marija kvietė juos didesnei maldai ir atgailai už nusidėjėlių atsivertimą ir sielas skaistykloje. Ji kvietė juos ateiti į tą pačią vietą kiekvieno mėnesio 13-tą dieną, tuo pačiu laiku. Kai kartą vaikai negalėjo savo pažado išlaikyti ir ateiti, Marija pasirodė jiems tenai, kur jie buvo. Kai Dievo Motina pasirodė jiems paskutinį kartą, spalio 13 dieną, 70.000 maldininkų akivaizdoje, ji save pristatė jiems kaip „Rožančiaus Karalienę“ ir prašė kasdien kalbėti rožančių. Kitas jos prašymas buvo, kad koplyčia būtų pastatyta toje vietoje jos garbei. Po šito pasirodymo vaikai su tūkstančiais maldininkų stebėjo stebuklą, kurį Marija buvo jiems pažadėjusi, kad žmonės įtikėtų. Susirinkusieji

matė sidabrinę saulę, kuri šokinėjo kaip ugnies kamuolys, norėdamas nukristi į žemę. Marija išpranašavo Francisco ir Jacintai trumpą gyvenimą, kuris bus jiems sunkus, nes daug žmonių netikės, kad Marija jiems apsireiškė. Francisco mirė po metų, o Jacinta susirgo tuo laiku siautusia džiova ir mirė. Vėliau, kai Liucija jau buvo vienuolė ir gyveno Ispanijoje, 1925–26 metais Švenčiausioji Mergelė Marija vėl jai pasirodė kelis kartus. Pasirodžiusi Liucijai paskutinį kartą 1929 metais, ji kvietė skirti pirmuosius mėnesių šeštadienius jos garbinimui, kalbant rožinį, medituojant jo paslaptis, atliekant išpažintį ir priimant šv. Komuniją. Ji prašė atsiprašyti už jos švenčiausios širdies įžeidimus. Taip pat ji pareiškė norą paaukoti Rusiją Švenčiausiajai jos Širdžiai. 1942 metais popiežius Pijus XII paaukojo pasaulį ir Rusiją Nekalčiausiajai Marijos Širdžiai. Nuo 1917 metų piligrimai keliauja be paliavos į Fatimą iš viso pasaulio, kurių tarpe ir mes trys atsiradome.

Gal labiausiai maldininkų dėmesį patraukia didžioji Fatimos bazilika. Ji buvo pradėta statyti 1928 metais, o baigta ir pašventinta 1953 metais spalio 7 d. Turbūt tuometinė bažnytinė hierarchija suprato didėjantį Marijos garbinimo kultą, todėl bazilika yra labai didelė ir nuostabi graži. Artinantis prie bazilikos per didžiulę aikštę, dėmesį patraukia prie bazilikos laiptų esantis užrašas portugalų kalba: „Per Mariją atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame“. Šalia užrašo pridėta „2000“. Tikriausiai mintys skirtos Jubiliejiniams metams. Į šią vietą atkeliaujant, kaip ir į Liurdą, maldininkus pasitinka susitaikinimo ir atleidimo mintis. Norint pasiekti baziliką, reikia lipti nemažai laiptų. Porą kartų reikia stabtelėti ir atsidusti. Užlipe laiptais, ant priekinės bazilikos sienos pama-

tome Kryžiaus kelių atvaizdavimą paveiksluose, padarytuose iš spalvingų keramikos plytelių.

Pagal dienotvarkę, mums įėjus į baziliką, prasidėjo Šventoji Valanda ir Švenčiausiojo garbinimas. Bažnyčia buvo pilnutėlė žmonių. Savo laimei, įsmukau viduryje bažnyčios į vieną plyšį suole. Žmonės dar daugiau pasispaudė. Suolai ir takai pilni maldininkų. Visi bažnyčios kampeliai užpildyti žmonių. Turbūt tokios minios bažnyčios viduje nebuvau dar mačiusi. Prie išstatyto Švenčiausiojo suklupusi minia giedoja portugališkai ir lotyniškai. “Regina Sacratissimi rosarii Fatimae, ora pro nobis”, skaitau įrašą, išsidriekiantį skersai bažnyčios lubų... Gražus ir stiprus giedoriaus kunigo balsas skrodžia šventovės skliautus ir paliečia maldininkų širdis. Giedorius kilsteli ranką, ir maldininkai atkartoja “ora pro nobis”. Jaučiuosi, lyg būčiau dalis didžiulio choro. Ora pro nobis. Melski už mus, Marija, nes tu esi arti Jėzaus. Mes reikalingi tavo užtarimo pas Dievą. Per Mariją atleisk mums mūsų kaltes, kartoju be žodžių. Virš didžiojo altoriaus freskuose atpasakotas Fatimos Marijos apsireiškimų vaizdas. Kairėje pusėje klūpo to laiko vietos vyskupas, kuris 1922 metais pradėjo Bažnyčios kanoניšką procesą, liečiantį Fatimos įvykius. “Ora pro nobis”, kartoja lūpos. Akimis seku tolimesnę Fatimos įvykių istoriją. Štai popiežius Pijus XII, kuris, kaip anksčiau minėjau, paaukėjo pasaulį, o taip pat ir Rusiją, švenčiausiajai Marijos širdžiai. Toliau stovi popiežiai Jonas XXIII ir Paulius VI. O, Dieviškoji Ostija, žiūrinti į mus nuo altoriaus. Varpelių skambesys primena lenkti galvas Tau, Viešpatie, esančiam šioje Ostijoje. Garbinkime Švenčiausiąjį Sakramentą, Jėzaus... Mano Dieve, aš tikiu, garbinu, vilioju si ir myliu Tave”, kartoju maldą, kurią angelas mokė regėtojus kartoti. “Prašau atleisti tiems, kurie netiki, negarbina, nesivilia ir nemyli Tave”.

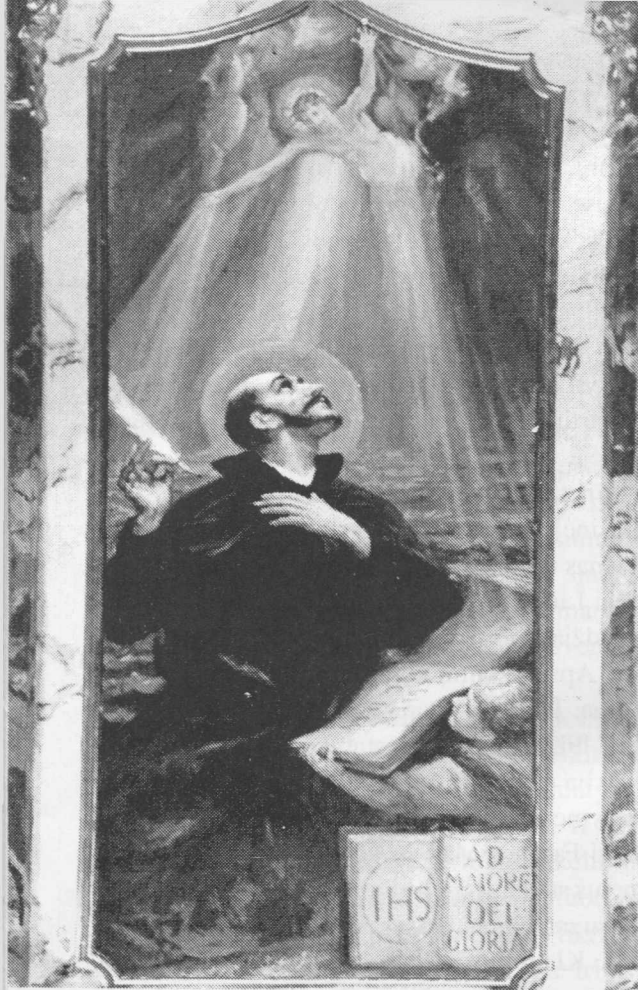
Kitą dieną vėl grįžtame į baziliką. Ir dar, ir dar... Apsireiškimų scenos atsispindi gražiuose bazilikos vitražuose. Penkiolika bazilikos alto-

rių yra skirti penkiolikos rožinio paslapčių apmąstymui. Kaip gera čia vaikščioti ir, kalbant rožinį, matyti visas paslaptis, atvaizduotas altoriuose. Pirmoji dalis, pirmoji paslaptis. Marija, prieš Tave nusilenkė dangaus angelas, nes “Tu malonės pilnoji”. Trokštu Tave visados matyti ne tik šiuose altoriuose, bet matyti Tave ir dvasios akimis. Keturiuose bazilikos kampuose matyti didžiųjų Marijos mylėtojų ir garbintojų, dabartinių šventųjų, statulos. Dešinėje altoriaus pusėje yra vieno iš regėtojų, Francisco, kapelis, įmūrytas marmurinėse bažnyčios grindyse. Dešinėje pusėje yra toks pats Jacintos kapelis. Vienas tuščias kapas, dar tebegyvenančiai regėtojai Liucijai, kuri dabar yra 92 metų. Žmonės meldžiasi prie šių kapų.

Apsireiškimų koplyčia yra visos šventovės širdis. Tai buvo pirmasis pastatas, pradėtas statyti 1919 metais ir pastatytas toje vietoje, kur Marija pasirodė piemenėliams. Tikroji vieta pažymėta balto marmuro pjedestalu, ant kurio stovi Fatimos Marijos statula. Šioje vietoje per metus suklumpa 4 milijonai maldininkų, ateidami su maldomis, prašymais, padėkomis už malones. Klaupiuosi ir aš prieš Tavo paslaptinę didingumą. Tu esi Dievo dovana mums. Mokyk mus savo nuolankumo. Padėk mums kasdien galėti ištarti “Štai aš Viešpaties tarnaitė”. 1946 metais Fatimos Marija buvo karūnuota. Portugalijos moterys padovanojo karūną, kaip padėką Marijai, kad Portugalija buvo apsaugota nuo Antrojo pasaulinio karo, o popiežiaus legatas kardinolas Masella atliko karūnavimą.

Neperstojančio garbinimo koplyčia yra rytinėje kolonados pusėje. Šioje koplyčioje yra nuolatos išstatytas Švenčiausiasis Sakramentas ir yra žmonių adoruojamas. Čia maldininkai praleidžia laiką tyloje, žvakių šviesos prieblandoje meldamiesi ir medituodami.

Paminklas Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai iškyla virš visų pastatų ir stovi pačiame viduryje didžiulės aikštės. Jis buvo pastatytas 1932 metais ir stovi prie šaltinio, kuris laikomas malonių šaltiniu.

Šv. Ignacas Lojola

1982 metais popiežius Jonas Paulius II iškilmingai atidarė Pauliaus VI pastoralinį centrą, kuris skirtas sudijoms ir mąstymams apie Fatimos minties reikšmę ir moderniojo pasaulio problemas evangelijos šviesoje. Dviejose didelėse auditorijose yra apie trys tūkstančiai sėdimų vietų. Pastate gali apsigyventi 400 maldininkų.

Maldininkų dėmesį patraukia vadinamoji "Berlyno siena", kuri yra kairėje šventovės pusėje, prie įėjimo vartų. Tai tikra dalis Berlyno sienos, kuri, kaip žinome, buvo nugriauta 1989 metais. Tos paminklinės sienos skeveldra čia buvo atgabenta vieno Portugalijos emigranto,

kuris gyvena Vokietijoje. Ji čia buvo padėta kaip padėka Dievui už komunizmo sugriuvimą.

Pačioje pietinėje didžiulės aikštės dalyje stovi beveik debesis remiantis kryžius, kuris ten buvo pastatytas 1951 metais, Šventųjų Metų užbaigimui prisiminti.

Keturi paskutiniai popiežiai rodė nepaprastą meilę ir pagarbą Fatimos Marijai. 1961 metais Vokietijos katalikai pastatė Fatimoje popiežiui Pijui XII paminklą. Kadangi jis nebuvo "keliaujantis popiežius" 1951 metais, jis priėmė privačioje audiencijoje vienintelę gyvą Fatimos apsireiškimų dalyvę Liuciją. Kardinalas Roncalli, tuometinis Venecijos patriarchas, vėliau popiežius Jonas XXIII, 1956 metais aplankė Fatimą kaip piligrimas. Popiežiaus Pauliaus VI kelionė į Fatimą buvo 1967 metais, kai jis atvyko į Fatimą paminėti 50 metų nuo Marijos apsireiškimo ir melstis už taiką ir vienybę pasaulyje ir Bažnyčioje. 1964 metais besibaigiant 30-jam Ekumeniniam susirinkimui, jis pranešė, kad dovanoja Aukšinę Rožę Fatimos Marijai, kuri buvo atvežta 1965 metais.

Ką man davė ši Liurdo-Fatimos kelionė? Kaip minėjau, šias vietas lankiau pirmą kartą ir nežinojau, ko tikėtis. Vien tik buvimas tenai buvo žodžiais neapsakoma patirtis. Vaikščiojimas regėtojų pėdomis, suklupimas prie Dievo Motinos, apsireiškusios vaikams, gilinimasis į tai, ko ji iš mūsų tada prašė ir dabar tebeprašo, verčia daugiau susimąstyti. Kiekvieną metų dieną praeinančios tūkstantinės piligrimų minios su karštomis maldomis, giesmėmis, giliu, giliu tikėjimu, ligonių ryžtas tas vietas aplankyti, negali nepalieti net abejingo praeivio. Šios kelionės padarė daugiau vietos Marijai ir mano gyvenime. Galiausiai šios kelionės parodė, kad Marija yra gyva Bažnyčios gyvenime, bent Liurde ir Fatimoje. Jėzau, ugdyk meilę savo motinai jos vaikuose.

Atsiųsta paminėti

Rabindranatas Tagorė. PAKLYDĘ PAUKŠČIAI. Iš anglų kalbos vertė Alfonsas Tyruolis. Redaktorė Virginija Germanavičienė. Dailininkas Gediminas Pempė. Antrasis pataisytas leidimas. 1998 m., 72 psl. Kauno Kultūros rūmų salonas. Vytauto pr. 79/1 Lt-3000 Kaunas.

Knyga įdomi savo turiniu, bet taip pat ir autoriaus gyvenimo trumpu, gerai apgalvotu gyvenimo aprašymu. R. Tagorė mažai kam yra geriau pažįstamas.

LIETUVIAI MUZIKAI VAKARUOSE. Žilevičiaus vardynas. Redagavo Saulė K. Jautokaitė. Amerikos lietuvių bibliotekos leidykla, Stickney, Illinois 1999 m. Leidinį parėmė Lietuvių Fondas. Tiražas: 1000 egz.

Tai gražus ir labai prasmingas paminklas prof. Juozui Žilevičiui, kuris rinko žinias apie Vakarų lietuvių muzikus beveik visą savo gyvenimą. Norintieji įsigyti šį įdomų ir naudingą leidinį tesikreipia šiuo adresu: Algimantas Kezys, 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 6040.

Valerija Vilčinskienė. NEPALIK PO SAULE VIENŲ... Eilėraščiai. Redaktorė Marija Rutkauskienė. Dailininkė Eglė Dragūnaitė. Korektorė Eglė Bagdonienė. Maketuotoja Edita Augustinavičiūtė. Leidykla *Ramona*, Vytauto 32, LT-4520 Marijampolė. Tiražas 1000 egz.

Autorė yra dažna *Laiškų lietuviams* skelbiamų

konkursų dalyvė, kartais ir laimėtoja. Šie jos eilėraščiai yra religinėmis temomis. Dabar, Lietuvai tapus nepriklausoma, daugelis poetų mėgėjų rašo religinius eilėraščius, bet labai dažnai tai yra tik gražios religinės maldos, o ne poezija, bet to negalima pasakyti apie V. Vilčinskienę. Kada nors su jos eilėraščiais supažindinsime ir mūsų skaitytojus.

Česlovas Valdemaras Obcarkas. EILĖRAŠČIAI VIENIŠIEMS MEDŽIAMS. Ketvirtoji lyrikos knyga. Utenos Indra 1999, Utena. Redaktorius Antanas Gasperaitis. Techninis redaktorius Saulius Tūzas, Korektorius Danielius Ribokas. 52 psl. Autorius gyvena Anglijoje. Bendradarbiauja spaudoje.

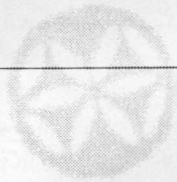
Aldona Gricienė. AŽUOLO SAKMĖ. Apsakymas. Redaktorius Alfonsas Ražauskas. Leidykla *Naujasis lankas*. 1999. Tiražas 500 egz. Atrodo, kad tai jau aštuntoji autorės knyga, mažutė, bet simpatiška. Spaustuvė *Morkūnas ir Ko*, Studentų 54, LT-3031 Kaunas.

NAUJOJI VILTIS. Nr. 30, 1999. Politikos ir kultūros žurnalas. Leidžia Amerikos lietuvių tautinė sąjunga ir Lietuvių studentų tautininkų Korp! Neo-Lithuania. Redaktoriai: Irena Kriaučeliūnienė ir Petras Buchas. Administracija: Oskaras Kremeris, 1005 Sherwood Dr., La Grange Park, IL 60526. Tel. 708-354-7374.

Šiame numeryje (jo kaina 7 dol.) yra įdomių ir vertingų straipsnių, ypač apie ilgiausiai išbuvusį Lietuvos prezidentu Antaną Smetoną, 1926 m. išgelbėjusį iš komunizmo grėsmės ir to meto prezidentą dr. Kazį Grinių, ir visą Lietuvą.

Į LAISVĘ. Nr 130 (167). Rezistencinės minties ir kultūros žurnalas. Redaktorius Juozas Baužys, 9240 Cliffside Ln., Orland Park, IL 60462-7790. Administracija: Jonas Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

AR GERAS PASAKYMAS PADIDINTAS KRAUJOSPŪDIS?

Gal jis geras gali būti tik dėl to, kad gerai išverstas iš rusų kalbos – *povišenoje davlenije*. Mes galime apsieiti be tokių rusicizmų ir vartoti lietuvišką terminą – *padidėjęs kraujospūdis* arba *pakilęs kraujospūdis*. Juk jo niekas kitas nedidina ir nekelia, jis pats padidėja ar pakyla, žinoma, dažnai dėl paties žmogaus kaltės.

Gestas ar žestas?

Vatokime žodį *gestas*. Kalbininkas Aleksas Girdenis *Gimtojoje kalboje* (1993, Nr. 2) aiškina, kad šis tarptautinis žodis yra seniai prigijęs. Jis tiesiogiai kildintinas iš lot. *gestus* “mostas, kūno judesys ar padėtis”. *Žestas* kartais pasakomas, nusižiūrėjus į rusus, kurie savo *žest* yra gavę iš prancūzų *geste* (tariamasis *žest*). Mūsų klasikinės indoeuropietiškos sandaros kalbai, be jokios abejonės, geriau tinka *gestas*, paimtas iš pirminio šaltinio. Bet abejo, ir prancūzų *geste* yra paimtas iš lotynų *gestus*.

Koledžas ar kolegija?

Kalbininkas Girdenis kategoriškai teigia, kad smarkiai plintantį *koledžą* turėtume kuo greičiau pakeisti senas gyvas tradicijas tebeturinčia *kolegija* (iš lot. *collegium* “draugija, bendrija”, kurio palikuonys yra angl. *college*, pranc. *college*). A Girdenis pabrėžia, kad antikinės formos terminai beveik visada daug geriau įauga į žodžių darybos sistemą, tam tikras jos paradigmas, negu žodžiai, neapdairiai imami iš naujųjų kalbų, pvz., *kolegija* siejasi su *kolega*, *kolegialumu*, o tokių sąsajų *koledžiui* ir labai norėdami nerastume.

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas (Vilnius, 1972) žodį “kolegija” taip apibūdina: *grupė asmenų, sudarančių kuri nors administracijos, valdymo ar patariamąjį organą. Vakaruose ir carinėje Rusijoje – kai kurių mokyklų pavadinimus.*

Tai labai aišku – sovietinėje Rusijoje buvo vengiama sekti Vakaraais ar carine Rusija, užtat pradėjo vartoti anglišką *koledžą*, iš rusų jį pasiėmė ir mūsų tautiečiai Lietuvoje, o iš jų – išeivijos lietuviai studentai bei profesoriai.

Jie aiškina, kad mokslo įstaigai *kolegijos* vardas netinka, nes, kaip minėjome apibūdinimą žodyne, *kolegija* yra “grupė asmenų, sudarančių kuri nors administracijos valdymo ar patariamąjį organą”. Bet argi mes nežinome, kad daug yra žodžių, kurie turi ne vieną, o daugiau reikšmių? Tad mes tikrai galėtume ir turėtume išsiversti be to gramozdiško “koledžio”.

Ar vartotinas posakis *prie progos*?

Kalbininkas Jonas Šukys *Gimtojoje kalboje* (1993, Nr. 2) sako, kad jo vartoti nereikėtų, nors šią prielinksnio konstrukciją pamėgę daug miestiečių. Tai vertalas, visai nebūdingas senesniems tarmiškai kalbantiems žmonėms. O pakeisti šį nuolat girdimą pasakymą galime labai įvairiai. Vietoj *prie progos* (užsiesiu, paaiškinsiu, padarysiu...) galima sakyti *kai bus proga, kokia nors proga, radęs proga, pasitaikius progai, kitą kartą, kada nors...*

SKAITVARDŽIŲ

VARTOJIMO KLAIDOS

Labai dažnai daromos klaidos, kai su daugiskaitiniais daiktavardžiais vartojami ne dauginiai, bet paprastieji skaitvardžiai. Šios rūšies klaidos labai paplitusios tiek Lietuvoje, tiek čia, išeivijoje. Labai dažnai pasakoma ar parašoma: *Aš ten buvau tris metus. Prieš du metus jis grįžo iš užsienio. Jau penki metai, kai iš jo negaunu jokios žinios.* Tai didelės klaidos. Šiuos sakinius taip reikia pataisyti: *Aš ten buvau trejus metus. Prieš dvejus metus jis grįžo iš užsienio. Jau penkeri metai, kai iš jo negaunu jokios žinios. Metai yra daugiskaitinis daiktavardis, todėl su juo reikia vartoti dauginius skaitvardžius.*

Kas yra tie daugiskaitiniai daiktavardžiai? Tai

Šv. Kazimieras

tokie, kurie neturi vienaskaitos, o tik daugiskaitą. Jų lietuvių kalboje turime nemaža, pvz., *metai, durys, vartai, marškiniai, kelnės, žirkklės, kailiniai, vestuvės, sutiktuvės, išleistuvės, mišios* ir kt. *Q*

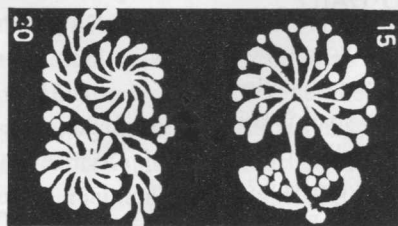
dauginiai skaitvardžiai yra šie: *vieni (arba vieneri), dveji, treji, ketveri, penkeri, šešeri, septyneri, aštuoneri, devyneri*.

Keista, kad tik prie žodžio *metai* daugelis kerčia paprastus, o ne dauginius skaitvardžius, bet su kitais daugiskaitiniais daiktavardžiais paprastai visi taisyklingai vartoja dauginius skaitvardžius. Juk niekas nepasakys: *Nusipirkau du marškinius ir tris kelnės*. Visi pasakys: *Nusipirkau dvejus marškinius ir trejas kelnės*. Dėl to kaip su visais kitais daugiskaitiniais daiktavardžiais taisyklingai vartoja dauginius skaitvardžius, tik su *metais* nėra įpratę jų vartoti? Gal dėl to, kad yra ir žodis *metas*, kuris vartojamas vienaskaitoje, pvz.: *Jau metas keltis. Jau metas baigti darbą. Metai* yra dvylikos mėnesių laikotarpis, o *metas* reiškia tą pat, ką *laikas*. Tad šių dviejų žodžių reikšmė yra skirtinga.

Ne kartą teko pastebėti, kad kai kurie, žinodami, kad su žodžiu *metai* reikia vartoti dauginius skaitvardžius, bijodami nesuklysti, pradeda dauginius skaitvardžius vartoti ir su kitais, nedaugiskaitiniais daiktavardžiais, reiškiančiais laiką, pvz.: *treji mėnesiai, ketverios savaitės* ir pan.

Reikia atkreipti dėmesį, kad ir tie, kurie vartoja dauginius skaitvardžius, suklysta šių skaitvardžių galininko linksnyje: *Prieš penkeris metus...* Tai klaida. Šių skaitvardžių galininko galūnė yra – *us*: *dvejus, trejus, ketverius* ir t.t.

Kalbant apie skaitvardžius, dar bus pravartu priminti, kad *kiekiniai* skaitvardžiai nuo *vieniolikos iki devyniolikos* galininko linksnyje neturi nosinės, pvz.: *Už devyniolika dolerių nusipirkau dvylika sėsiuvinių ir penkiolika pieštukų*. Ši taisyklė galioja ir žodžiu *keliolika*: *Jau perskaičiau keliolika knygų*.

tėvynėje

Paruošė Laima Krivickienė

LIETUVA – TARSİ PEIZAŽAS RŪKE

Šių metų vasario 17 dieną Berlyno 50-ojo kino festivalio metu, žiūrovai turėjo progą pamatyti *Panoramos* programoje rodomą A.Puipos filmą *Elzė iš Gilijos*. Berlyno kino festivalyje rodomas lietuviškas filmas dienraščio *Berliner Zeitung* kino kritikui Bertui Rebhandlis nepasirodė vertas dėmesio: esą tai “ne itin vertinga alternatyva – 139 minučių trukmės švino sunkumo istorinė juosta. Lietuva šiame filme tėra peizažas rūke; rūko skraistė kilsteli tik retkarčiais, trumpam atverdama žvilgsnį į meno pasaulį ar politikos epizodą”, – jis priminė, kad iki šiol Baltijos šalių filmų ambasadorius tarptautinėje arenoje buvo beveik vien Šarūnas Bartas – Vokietijos žiūrovai matė ne tik jo *Koridorių*, bet ir kitus kūrinius.

Filmo pradžioje iš rūko išnyra žvejo valtis, kurioje sėdi šviesiaplaukė Elzė ir jos tėvas, atsiskyrėlis su neklusnia barzda. Jis gauda žuvį, bet čia ir prasideda visa su visu šventu rimtumu pasakojama istorija. Istorija apie nepaprastą žmogaus dalį, gyvenimą ne tik dvasingą, romantišką, bet paprastą, kuriame žmogiškoji būtis kartais visai pranyksta tarsį peizažas rūke. (*Lietuvos rytas*. Nr. 43)

ŽIŪROVAMS VĖL RODOMA LIETAUS TERORIZUOTA M.K. ČIURLIONIO DAILĖ

Vasario mėnesio pradžioje Kaune vėl eksponuojama Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailė, kurios žiūrovai nematė nuo 1999-ųjų spalio, kai liūtis kiaurai prasiskverbė per M.K. Čiurlionio galerijos stogą, ir vanduo ėmė klikti klasiko paveikslais nukabintomis sienomis. Vienas paskutinių lankytojų, kuris dar spėjo pamatyti paveikslus

senojoje galerijoje, buvo anglų kino režisierius Peteris Greenaway. Kas žino, gal šis dramatiškas įvykis kada nors iškils kurioje nors jo kuriamų filmų vizijoje. Dabar, kol M.K. Čiurlionio galerija laukia kapitalinio remonto, klasiko kūrinių ekspozicija, įrengta buvusiose tapybos fondo patalpose, laukia ištikimųjų žiūrovų. Architektų Eugenijos ir Geraldo Balaišių ir Gražinos Bernotienės suprojektuotoje ekspozicijoje šiuo metu lankytojams rodoma 70 žymiausių M.K. Čiurlionio paveikslų ir kūrinių ciklų. Verta pamatyti vėl eksponuojamus paveikslus, nes šiais jubiliejiniais metais pagrindinė kolekcija bus pradėta rengti kelionei į Paryžių. Pasaulio menų Mekoje lapkričio 6 dieną bus atidaryta M.K. Čiurlionio kūrinių paroda. Joje ketinama parodyti 90 tapybos ir 7 grafikos darbus.

M.K. Čiurlionis amžių sandūroje yra vis labiau atrandamas. Susidomėjimas jo kūryba didžiulis. Dar šiais metais jo kūryba bus rodoma Venecijoje, o balandžio mėnesį Nante. Keletas M.K. Čiurlionio kūrinių yra šiuo metu eksponuojami Barselonoje, Madride. Ruošiantis jubiliejiniais renginiams, jau dabar yra leidžiamos aukščiausios kokybės paveikslų reprodukcijos, knygos ir kiti leidiniai, muzikos įrašai. (*Lietuvos rytas*. Nr. 40)

AR ATGIS LIETUVOJE NAMŲ PUOŠYBA LANGINĖMIS

Šiuo metu yra gerokai primiršta viena lietuviškos architektūros tradicija – namo langus papuošti langinėmis. Jeigu architektai projektuodami prisimintų sovietiniais laikais pamirštas langines, sukurtų jaukią namo išorę, o namo savininkai turėtų dar ir saugesnį būstą,” – mano Panevėžio bendrovės *Gulas* direktorius Rimvydas Kisielius. Jų bendrovė vienintelė Lietuvoje gamina langines, tačiau apie 90 procentų savo produkcijos išveža į Pietų Vokietiją. Visoje, ypač vakarinėje Vokietijos dalyje, labai paplitusios langinės, kurios yra dekoratyvinis puošybinis fasado elementas. Vokiečiai prie visų išorinių namo angų, net durų, kabina langines. Jas dažo. Mėgsta prie šviesios spalvos namų pritvirtinti tamsiai rudos, kontrastingos spalvos langines. Vienas iš pirmųjų užsakymų buvo langinės Paryžiuje statomų Eurodisnelendo nameliams. Tenka pripažinti, kad Lietuvos meistrai mo-

kėjo langines gaminti; senųjų medinių namų langinės padarytos su išmone, su meile ir išradingai. Taigi lieka tikėtis, kad ir vėl, kaip senais laikais, žmonės su išmone ir meile pradės puošti savo namus, o meistrai darbo visada turės. (*Lietuvos rytas*. Nr. 31)

ISTVĖRĖ TREMTĮ IR PAŽEMINIMUS

Popietė, kurią suorganizavo LKDP Kauno skyrius, vyko gruodžio 19 dieną Radvilėnų vidurinės mokyklos salėje. Scenos fone kabojo skylėta Lietuvos trispalvė – tai *Geležinio vilko* rinktinės vėliava, rasta 1962 metais Šakių apskrities Jankų apylinkėje. Mokykla yra visai šalia Šv. Antano Paduviečio bažnyčios, todėl pagrindiniai renginio dalyviai atėjo iš bažnyčios po Sumos. Atėjusius maloniai pasitiko ir visai popietei maloniai vadovavo istorijos mokytojas Robertas Petraitis.

Popietė *Partizanų Kalėdos* prasidėjo partizanų himnu, kuris kiekvieną nuvedė į anuos, pokario metus, priminė, kaip jų kraštuose atsirado partizanai, kodėl jų darbo įrankiu tapo ginklas, kurio prisiekę buvo nepadėti, kol tėvynėje siaus priešas. Himną giedojo ansamblis *Girių aidas*, kurio vadovas buvęs tremtinys, poetas ir kompozitorius Antanas Paulavičius, operos solistas tremtinys Vincentas Kuprys, ir trys partizanai: Vytautas Balsys, Stasys Gudaitis ir Antanas Lukša. Visi trys buvę partizanai dabar turi kario savanorio statusą.

Pasakojama, jog kadaise partizanų vadas Juozas Lukša-Daumantas Kūčių vakarą bunkeryje tyliai pradėjęs dainuoti *Pražydo pirmos melsvos žibutės...* Netrukus jam ėmė pritarti visi ten buvę vyrai. Tą vakarą, per *Partizano Kalėdas* tą dainą čia traukė Juozo brolis Antanas Lukša, vienintelis iš keturių brolių partizanų išlikęs gyvas, dabartinis Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kauno skyriaus tarnybos pirmininkas. Prisiminimus keitė visų penkių ansamblių dainuojamos dainos, skaitomi eilėraščiai. Aktorius Petras Venclovas skaitė partizanės bunkeryje parašytas eiles *Kūčių vakarą*. 1957 m. lapkričio 29 d. po žiauriausių kankinimų sušaudytam paskutiniam Lietuvos partizanų vadui A. Ramanauskui-Vanagai skirtą eilėrašį „Aš su jumis esu“ iš savo tik ką pasirodžiusios eilėraščių knygelės *Rytmečio sapnas* skai-

tė A. Paulavičius. Prisiminimais dalijose ir buvęs partizanas, politinis kalinys, dabar Čikagoje gyvenantis šios popietės svečias Povilas Vaičekas.

Į susirinkusiuosius kreipėsi Lietuvos krikščionių demokratų partijos pirmininkas akademikas Zigmastas Zinkevičius, LKDP valdybos pirmininkas, seimo narys Kazimieras Kuzminskas. Šiame vakare visos dainos, prisiminimai ir eilėraščių posmai tarsi susiliejo į vientisą maldą. Maldą, už tuos, kurie išėjo ir negrįžo, už išlikusių gyvųjų prasmingus darbus, už didįjį tikslą – Lietuvą, tėvynę mūsų. (*XXI amžius*. Nr. 3)

SARTAI-2000: TRADICINĖS ŽIRGŲ LENKTYNĖS

Paskutinį kartą šiame tūkstantmetyje įvyko tradicinės žirgų lenktynės Sartai-2000. Jose dalyvavo 72 eiklieji žirgai iš 11 rajonų. Nors šventei ruoštis trukdė dar ir kone kasdien besikeičiančios oro sąlygos ir dėl plonos Sartų ežero ledo dangos lenktynės buvo suruoštos hipodrome ir tam reikalui buvo išlieta net 500 kub. m. ežero vandens, ir, kaip pajukavo Zarasų rajono mero pavaduotojas A. Dambrava, šventę ir Dievulis gražiai parėmė, bet į šventę atvyko tik apie dešimt tūkstančių žmonių. Šios 95-osios tradicinės žirgų lenktynės buvo itin derlingos alytiškiui vadeliotojui Algiui Vilkiniiui. Jis iškovojo du pagrindinius prizus – Didžiojo žiemos (steigėjas Lietuvos Prezidentūra) ir Eikliojo žirgo (steigėjas Žemės ūkio ministerija) prizus. Be to, A. Vilkinis su Undine, įveikęs vieną mylią per 2 min. 10,13 sek., šiemetinėse lenktynėse parodė geriausią laiką. Dusetų krašto prizą laimėjo jonavietė Erika Grendaitė su kumele Varsa. Antra finišavo V. Lingytė su Intrigantu, trečias – M. Subačius su Kokosu. *Eikliojo žirgo* važiavime antras po A. Vilkinio su Čerokiu buvo K. Trota su Plombyru, trečia – V. Jašniauskaitė su Goricvet. Ir dėl Utenos krašto prizo ir dėl AB *Rokiškio sūris*, varžėsi net po 10 vadeliotojų, buvo teikti specialūs prizai simpatiškesniausi vadeliotojai – Loretai Motiejūnaitei, jauniausiam varžybų dalyviui Kastyčiui Trotai. Šventė Sartai-2000 susilaukė nemažo valdžios vyrų dėmesio. Lenktynes aplankė premjeras A. Kubilius, žemės ūkio ministras E. Makelis, kai kurių šalių ambasadoriai. Šventę filmavo Prancūzijos televizi-

jos kompanija *Eurosport* televizijos kanalas. O tą patį sekmadienį per Lietuvos televiziją buvo parodytas išsamus reportažas iš Dusetų.

(*Valstiečių laikraštis*. Nr.11)

LIAUDIES ŠOKIŲ ATMINTIS

Viešame pasaulyje žmonės šoka. Ir Vilniuje pirmą kartą atidaryta Liaudiškų šokių mokykla, kuri kiekvieną sekmadienį 17 val. atveria duris Vilniaus profsajungų rūmų šokių salėje. Dvi valandas čia groja folkloro ansamblis, o Liaudies kultūros centro choreografijos ir folkloro sektoriaus vadovė Eugenija Venskauskaitė moko visus susirinkusius liaudies šokio. Po pamokėlių, visi gali smagiai pasilinksinti vakaronėje.

I pirmąją pamoką atėjo beveik penkiasdešimt žmonių, pasakojo Marija Liugienė, pagal kurios idėją ir buvo įkurta ši mokykla. Visi susirinkusieji šoko kaip pasiutę, labai greitai pamiršę susikausymą ir neryžtingumą, visiems puikiai sekėsi, nes mūsų genai turi kultūrinę atmintį, tad liaudies šokio judesiai mums yra labiausiai suprantami ir priimtini.

(*Atgimimas*. Nr. 3)

GYVENIMAS SANTUOKOJE – NEPABAIGIAMA MOKYKLA

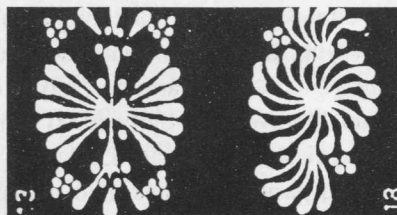
Lietuvos Vyskupų Konferencijos sužadėtinių parengimo Santuokos sakramentui programa Vilkaviškyje įgyvendinama nuo 1997 metų pavasario. Bažnytinėi santuokai besiruošiantys sužadėtiniai kiekvieno mėnesio paskutinį šeštadienį ir sekmadienį išklauso programoje numatytas temas. Šeimos centro lektoriai – mokytojai, medikai, teisininkai. Šiais mokslo metais pasitaikė puiki proga pajvairinti sužadėtinių ruošimo šeimai programą. Mat savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba pasiūlė sudaryti jaunimo rengimo šeimai programą, savo kryptimi atitinkančią krikščionių moralę. Tarybai sutikęs, pasitelkė kvalifikuotus pagalbininkus,

teisininkus – ir papildė bei išplėtė Lietuvos Vyskupų Konferencijos programą. Tokiu būdu gimė nauja – paauglių sveikatos gerinimo ir parengimo šeimai – programa. Jai įgyvendinti savivaldybė skyrė du tūkstančius litų. Atsirado galimybė kvies-tis lektorius.

Šeimos centro idėjų skatintojas ir palaikytojas dekanas prelatas Vytautas Gustaitis rajono mokyklų vadovų pasitarime pasiūlė per rudens moksleivių atostogas Vilkaviškio mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviams surengti paskaitas ruošimosi šeimai tema. Į šį kvietimą savanoriškai atsiliepė apie 200 dešimtų-vienuoliktų klasių moksleiviai. Šeimos centro narius nudžiugino rimtas mokyklinio jaunimo požiūris į ruošimąsi gyventi šeimoje. Į klausimą – kuo, jų nuomone, yra tvirta šeima, jaunuoliai pirmiausiai surašė amžinąsias vertybes – ištikimybę, pasitikėjimą, pagarbą, atsakomybę, supratimą... Tai buvo išeities taškai pokalbiui, kokią šeimą jie norėtų ir galėtų sukurti.

Gerus žodžius pasakė lektorė Liuda Viliūnienė: “Daugelis žmonių tuokiasi tikėdami mitu, kad santuoka yra graži dėžutė, pilna visų tų dalykų, kurių jie ilgėjosi: draugystės, intymumo, seksualinės pilnatvės. Tiesa yra ta, kad santuoka pradžioje yra tuščia dėžutė. Tu turi į ją kažką įdėti prieš išimdamas... Nėra meilės santuokoje – meilė yra žmonėse ir jie turi ją įdėti į santuoką. Santuokoje nėra romantikos, žmonės patys ją turi įlieti į savo santuoką. Pora turi išmokyti įpročių: duoti, mylėti, tarnauti, girti, įvertinti – taip pildyti ir pildyti šią dėžutę. Jei tu išsiimsi iš jos daugiau negu įdėsi – dėžutė greitai ištuštės...”

Vilkaviškio šeimos centras turi daug įvairių planų, tik laukia didesnės mokytojų iniciatyvos, nori, kad panaši rengimo šeimai programa būtų patvirtinta Švietimo ir mokslo ministerijoje. (*XXI amžius*. Nr. 3)

šypsuliai

Vagone kontrolierius tikrina bilietus. vienam keleiviui sako:

– Pilieti, jūsų bilietas galioja paprastam traukiniui, o šis, kuriuo važiuojate, yra greitas:

Keleivis gūžtelia pečiais ir atsako:

– Koks man skirtumas! Jeigu jums tai svarbu, paprašykite mašinisto, kad sulėtintų greitį.

Na, Petruk, – klausia mokytoja, – gal gali pasakyti, nuo ko priklauso vėjo greitis?

– Nuo viršininko, panele mokytoja.

– ?!

– Tėvelis šįryt pasakojo mamytei, kad jo viršininkas vakar darbe pakėlė tokį vėją, net popieriai išlakstė.

n Vasario 11, Pasaulinę ligonių dieną, Kauno arkiv. S. Tamkevičius lankėsi Kauno medicinos universiteto klinikose, aukojo šv. Mišias ir pasakė pamokslą. Prieš tai jis paragino savo arkivyskupijos kunigus tą dieną aplankyti ligonines ir slaugančius asmenis.

n Didžiausias Jubiliejinių metų renginys Lietuvoje – antrasis Eucharistinis kongresas – vyks birželio 4 d. Kaune. Ta proga Amerikos kunigų vienybė organizuoja 17 dienų (geg. 29-birželio 14) ekskursiją į Lietuvą. Numatyta aplankyti daug Lietuvos vietų.

n Birželio 18-25 d. Romoje įvyks Tarptautinis eucharistinis kongresas. Popiežiui bus gera proga dar kartą priminti pasaulio katalikams Eucharistijos ir kitų sakramentų praktikos svarbą.

n Lietuvos vyskupų konferencijos pirm. Kauno arkiv. metropolitas S. Tamkevičius paragino kunigus, bendradarbiavusius su KGB, prisipažinti komisijai ir apie tai pranešti savo vyskupui. Arkivyskupas patikino, kad prieš prisipažinusius nebus imamasi represinių priemonių. Prisipažinti ir atgailauti arkivyskupas ragino ir visus tikinčiuosius, bendradarbiavusius su KGB.

Viena moteris pasakoja kitai, kad turėjusi bloga lemiantį sapną; be to, išvakarėse į langą kelis sykį cvaktelėjęs paukščiukas ir kad apskritai ji tikinti visokiais pritaringais ženklais.

– O aš tai jokiais prietaisais netikiu! – ryžtingai pareiškia antroji. Pavyzdžiui, jei net katė perbėga kelią iš dešinės į kairę, tris kartus nusispjaunu per kairį petį ir ramiai einu, kurėjusi.

Į kongresmeną, savo prakalboje daug žadantį, buvo paleistas akmuo, kuris, ūmai spėjus kalbėtojų pasilenkti, pralėkė viršum jo galvos.

– Matote, – tarė kongresmenas, sveikiname draugų, kad išvengė nelaimės, – jeigu aš būčiau buvęs tiesus politikas, tai jau būčiau užmuštas.

–Kodėl neši tik po vieną dėžę, kai kiti neša po tris, – klausia prižiūrėtojas darbininko.

– O todėl, kad jie tinginiai, nes tingi eiti tris kartus.

– Aš tau nupinsiu ir dovanosiu voratinklį, kuriame galėsi laimingai sūpuotis, mylimoji, – tarė uodas, bučiuodamas musę.

trumpai

■ Biblijos diena buvo surengta Biržų kultūros namuose 1999 m. lapkr. 14 d. Dalyvavo katalikai, evangelikai reformatai, metodistai, adventistai, sekmininkai. Kun. V. Aliulis MIC kalbėjo apie naujai išleistą Šv. Raštą.

■ Kauno Prisikėlimo bažnyčios ateitis aptarta specialioje konferencijoje gruodžio 3 d. Per 10 metų bažnyčios atstatymui iš žmonių ir juridinių asmenų surinkta 2,7 mil. litų, tiek pat gauta iš valstybės bei savivaldybių. Darbams baigti dar reikia apie 20 milijonų litų.

■ Gruodžio 12 d. kard. A. Sodonas, Vatikano valstybės sekretorius, pašventino Maskvoje Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčią, kurią po 60 m. valdžia grąžino katalikams.

■ Pop. Jonas Paulius II gruodžio 21 d. pagal tradiciją kreipėsi į kardinolus ir kitus Romos kurijos darbuotojus, apžvelgdamas svarbiausius 1999 m. įvykius bažnytiniame gyvenime. Daug dėmesio skyrė savo kelionėms į užsienį prisiminti bei įvertinti. Taip pat kalbėjo apie 2000 m. jubiliejui pasirengimą.

■ Gruodžio 25 d., per Kalėdas, Kazlų Rūdoje buvo pašventintas 2000 m. krikščionybės jubiliejui skirtas kryžius, kurį sukūrė tautodailininkas Skirmantas Šemėta.

■ Tėvui Stanislovui Dobrovolskiui gruodžio 26 d. Panevėžio dailės galerijoje buvo įteikta Baltojo angelo skulptūrėlė ir Santarvės diplomai bei 10.000 litų premija. Šią premiją tėv. Stanislovas perleido Dotnuvos bažnyčiai.

■ Marijampolės rajono meras J. Vaičiulis gruodžio 29 d. suteikė vysk. J. Žemaičiui MIC Marijampolės rajono garbės piliečio vardą.

■ Gruodžio 27-sausio 1 d. Dresdenu-Meisseno vyskupijos Stallbergo miestelyje vykusioje kalėdinių giesmių šventėje dalyvavo 8 jaunuoliai iš

Lietuvos, Kauno ir Vilniaus arkivyskupijų ir Vilkaviškio vyskupijos. Giedota katalikų ir liuteronų bažnyčiose lotyniškai, vokiškai ir angliškai. Lietuviškai visa grupė sugiedojo *Sveikas, Jėzau gimusis*.

■ 1999 m. Kauno arkivyskupija gavo daugiau kaip vieną milijoną litų aukų iš tikinčiųjų ir valstybės biudžeto. Iš šių gautų pajamų buvo skiriamos lėšos kunigų seminarijai, katechetikos, šeimos ir jaunimo centrams, *Caritas* organizacijai bei parapijų paramai.

■ Pirmą kartą Naujųjų Metų išvakarėse pop. Jonas Paulius II suteikė palaiminimą "Urbi et orbi" (miestui ir pasauliui. Paprastai toks palaiminimas teikiamas per Kalėdas ir Velykas.

■ Naujųjų Metų dieną pop. Jonas Paulius atidarė šventąsias duris trečiojoje Romos bazilikoje – Santa Maria Maggiore, kur buvo iškilmingai švenčiama Pasaulinės Taikos diena.

■ Pirmasis didžiulis Jubiliejinių metų renginys Romoje, Vatikane, buvo sausio 2 d., skirtas vaikams. Dalyvavo 100.000 vaikų su tėvais iš 40 kraštų, jų tarpe ir iš Lietuvos. Popiežius penkiomis kalbomis bendravo su vaikais, kviesdamas juos "Užmegzti draugystę su Jėzumi".

■ Pop. Jonas Paulius II Naujųjų Metų proga pasveikino Lietuvos seimo pirm. V. Landsbergį ir seimą, drauge perduodamas palaiminimą visiems Lietuvos žmonėms.

■ Dr. Arvydas Žygas, JAV gimęs ir išsimokslinęs, Lietuvos atgimimo laikais nuvažiavo į Lietuvą, dirbo ten mokslinį ir organizacinį darbą. Paskutiniu metu mokėsi ir dėstė Kauno kunigų seminarijoje. Šių metų pradžioje jis jau gavo diakono šventimus.

■ Šventųjų metų bažnytiniame kalendoriuje numatyta daugiau kaip šimtas įvairaus amžiaus ir įvairiausių profesijų atstovų susitikimų, pastoracinių grupių sąskrydžių.

■ Rugpj. 15-20 d. Romoje vyks Pasaulio jaunimo susitikimas, kuris, kaip manoma, bus didžiausias šventųjų metų renginys šiame mieste. Tikimasi sulaukti daugiau kaip milijono jaunuolių iš viso pasaulio. Jaunimui Šv. Tėvas visada skiria ypatingą dėmesį.

Juozas M.

41-ojo *Laiškų lietuviams* konkurso premijų laimėtojai

Konkursui buvo atsiųsta 64 straipsniai (56 suaugusiųjų ir 8 jaunimo) visi, išskyrus tris iš JAV, buvo iš Lietuvos. Konkurso vertinimo komisija (Juozas Masilionis, pirm., Laima Krivickienė, sekr., Emilija Andrulytė ir Aldona Šmulksienė - narės) juos perskaitė ir įvertino. Skelbiame laimėtojus.

Suaugusiųjų grupėje

- I. (200 dol.): **dr. Romualdas Kriauciūnas**, 1816 Tecumseh River Rd., Lansing, MI 48906-3823. Tel. 517-321-0091.
- II. (150 dol.): **Antanas Marčiulaitis**, Pajiesio 5, Garliavos paštas, LT-4316 Kauno raj.
- III. (po 100 dol.): **Jurgita Sadeckaitė**, Naujoji 23, Leipalingis, Lazdijų raj. Tel. 370-68-57511.
V.D Pelenė, Cleveland, Ohio.
- IV. (po 75 dol.): **Rita Kairienė**, Pietinė 11-10, LT-3815 Klaipėda. Tel. 36-23-90
Marytė Mikėnienė, Kalniečių 219-202, LT-3009, Kaunas. Tel. 8-27-7969.
Nijolė Rutkauskienė, Vytauto pr. 56-13, LT-3000 Kaunas.
- V. (po 50 dol.): **Alma Gaivenytė**, Basanavičiaus 94-222, Utena. Tel. 370-39-55185
Pranas Pučiliauskas, Kęstučio 9-6, Vilkaviškis. Tel. 23223.
Stefa Banikonienė, Baltijos, 1431, LT-3008 Kaunas.
Nijolė Sabonytė, Papartėliai, LT-4232 Kaišiadorių raj. Tel. 8-256-43216.

Speciali premija už uolų dalyvavimą konkursuose (50 dol.): Mečislovui Pacevičiui (jo globėjos dr. Bututės Žemaitytės adresas: Tvirtovės 17-45, LT-4580 Alytus).

Jaunimo grupėje

- I. (150 dol.): **Robertas Urbonavičius**, Ukmergės 23-68. LT-4043 Kaunas. Tel. 8-27-256691.
- II. (100 dol.): **Laura Čyžiūtė**, Vytauto 32-14. Biržai. Tel. 8220-3450.
- III. (75 dol.): **Marija Balkevičiūtė**, Vilniaus 16-40. Telšiai.
- IV. (50 dol.): **Antanas Meškauskas**, Valančiaus 3-1. LT-3000 Kaunas.
- V. (po 25 dol.): **Domas Mačiūnas**, S. Daukanto 2715. Klaipėda.
Edgaras Staškauskas, Sūduvos 53, Sasnava, LT- 4536,
Marijampolės raj. Tel. 8-243-28707.

JAV esantiems laimėtojams premijos jau nusiųstos. Lietuvoje gyvenantieji savo premijas galės atsiimti, nuėję į jėzuitų centrą Vilniuje prie Šv. Kazimiero bažnyčios pas būdinčiąją seselę Liną Karvelytę. Didžioji 36a. Tel. 22-17-15

Buvo ir daugiau gerų rašinių, bet kaip loterijoje, taip dažnai ir konkurse, ne visi laimi. Visiems už dalyvavimą nuoširdžiai dėkojam. Daugelis ir nepremijuotų rašinių galės būti spausdinami;

Laiškai lietuviams

LAIŠKAI LIETUVIAMS–Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius – Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas–Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija – Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. *Laiškų lietuviams* adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636–1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. „Draugo“ spaustuvė. Metinė prenumerata–20 dol., atskiras numeris–2 dol.